

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΙΟΥΛΙΟΥ, 1867.

ΤΟΜΟΣ ΙΗ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 416.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΙΝΑ.

Τὰ ἐπόμενα εἰς ἀνέκδοτα ἀπκνησάμενος ἀπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. ΥΖ' (407) χειρογράφου τεύχους τῆς Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης ἐκδίδομι ἥδε· ἔστι δὲ ταῦτα :

Α΄) Νεοφύτου τοῦ Καυσοκαλυβίτου ἢ πρὸς τοὺς προϊσταμένους πατέρας τῆς κατὰ τὸν Ἄθω ἱεραῶν μονῆς τοῦ Βατοπεδίου ἔγγραφος αὐτοῦ ὑπόσχεσις περὶ τῆς προστασίας τῆς αὐτόθι συγκροτηθείσης σχολῆς.

Β΄) Σαμουήλ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολὴ πρὸς Ἀθανάσιον Ἰψηλάντην.

Γ—Δ΄) Δανιὴλ μοναχοῦ τοῦ Κερκαμέως ἐπιστολαὶ πρὸς Ἰωάννην Βαλέτταν.

Ε—Ζ) Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἀνεπίγραφος (πρὸς τὸν αὐτὸν ἴσως Ι. Βαλέτταν).

Η΄) Μετάφρασις προστάγματος τῆς ὑψηλῆς Πύλης πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην κ. Γρηγόριον.

Θ΄) Μετάφρασις σουλτανικοῦ αὐτογράφου πρὸς τὸν ἡγεμόνα Βλαχίας Ἰωάννην Καρατζάν.

Καὶ περὶ μὲν Νεοφύτου τοῦ Καυσοκαλυβίτου περιττὸν ὄλως δοκεῖ μοι ἰδίᾳ λόγον ἐνταῦθα ποιῆσθαι, ἅτε δὴ παντὶ λόγιῳ γνωριμωτάτου ὄντος τοῦ ἀνδρός. Τοσοῦτον δὲ μόνον μοι σημειώσθω, ὅτι καὶ μετὰ τὴν εἰς ἀκαδημαίαν συγκρότησιν τῆς Ἀθωνίτι-

δος ἐκείνης σχολῆς, διετέλεσεν ὁ Νεόφυτος διδάσκων ἐν αὐτῇ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν, συνέριθος τῷ περιδόξῳ Εὐγενίῳ γενόμενος.

Σαμουήλ δ' ἔστιν ὁ τῷ 1764 πατριαρχήσας, ἀνὴρ ἐκ γένους ἐπιφανοῦς (τοῦ τῶν Χαντζεριδῶν), καὶ (κατὰ τὸν ἀοίδιμον Οἰκονόμον) ἀπάσης παιδείας πλήρη ἐλληνικῆς τε καὶ ἐκκλησιαστικῆς, καὶ τὸν τρόπον θεοφιλῆς καὶ φιλοθίκαιος· ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ σύνεσιν καὶ ἐμπειρίαν ἐπισημώτατος, καὶ πρὸς διαχειρίσιν πραγμάτων ἰκανώτατος· ὑπῆρχε δὲ καὶ φύσει μεγαλοφυῆς καὶ μεγαλόφρων. τοῦν ἔχων λαμπρὸν καὶ ὀξὺν καὶ πολιτικὸν, θυράμενον τὰ δόση μορφήν καὶ εἶδος εἰς τὴν τότε ἐπικρατοῦσαν σύγχυσιν τῶν τεταραγμένων πραγμάτων τοῦ κοινοῦ τῆς Ἐκκλησίας.» Ὁ δὲ, πρὸς ὃν ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγέγραπται, Ἀθανάσιος, ὁ ἐκ τοῦ περιβλέπτου γένους τῶν Ἰψηλαντιδῶν, γνωριμὸς ἔστιν ἡμῖν καὶ ἄλλοθεν ὡς ἀνὴρ λόγιος. Εἶδομεν γὰρ πέρυσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει δωδεκάβιβλον αὐτοῦ συγγραφήν ἐν χειρογράφοις, ἐπιγεγραμμένην « Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ἰψηλάντου Ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ Πολιτικῶν βιβλία ΙΒ΄, » ἐν ἧ μέχρι λεπτολογίας ἱστοροῦνται τὰ μετὰ τὴν ἄλωση τῆς βασιλίδος μέχρι τοῦ 1798 ἔτους. Τὸ δὲ χειρόγραφον τοῦτο, διατηρούμενον ἐν τῷ κατὰ τὸν Παλατῶν μετοχίῳ τοῦ ὄρους Σινά, ἐπέδειξεν ἡμῖν

λίαν φιλοτίμως ὁ ἐλλογιμώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Γερμανὸς Ἀφθονίδης ὁ Σιναιΐτης, γνωστὸς ἐξ ὧν ἔγραψε πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τοῦ διαθούτου Κούζα ἀσθεῶς ἀρπαγέντων κτημάτων τῶν ἱερῶν καταγωγῶν.

Δκιηλ δὲ τὸν Κερκαμέα, τὸν τριακονταετηρίδα ὄλην (1769—1801) εὐκλεῶς διδάσκοντα ἐν τῷ τῆς Πάτμου φροντιστηρίῳ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, οἶδασιν οἱ πάντες. Τοῦτου μαθητὴς ἐχημάτισε, κατὰ τὴν ἐν Πάτμῳ παράδοσιν, Σπυρίδων Βαλέττας ὁ Ἰήτης. Εἰ δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης, πρὸς ὃν ἀμφότερα αἱ ἐπιστολαὶ γράφονται, ἐμαθήτευσεν πρὸ αὐτῶ, ἀθλοῦν τοῦτο. Ἀλλ' ἴσως ἐγνωρίσθη τῷ Δκιηλ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ μεγάλου ἐρμηνευτοῦ τῆς Πύλης Ἰω. Καλλιμάχου, ἔνθα ἐτύγγανεν οὗτος διδάσκαλος πρὸ τοῦ ἐλθεῖν εἰς Πάτμον· ἐκ γὰρ τῆς δευτέρας ἐπιστολῆς εἰκάζεται, ὅτι καὶ ὁ Ἰωάννης ἴσχυε παρά τισι τῶν Φαναριωτῶν ἀρχόντων. Περὶ τούτου δὲ πιθανόν, ὅτι γινώσκει σαφέστερον τι ὁ τῷ ἐκείνου γένει προσήκων (οὐδόως ἴσως) καὶ δμῶνυμος σοφὸς ἐκδότης τῶν τοῦ φωτωνύμου ἥρωος τῆς ὀρθοδοξίας ἐπιστολῶν I. N. Βαλέττας. Πρὸς τὸν αὐτὸν Βαλέτταν ἐπιστέλλονται, καθὰ τεκμαιρόμεθα, καὶ αἱ ἐφεξῆς τρεῖς ἀνεπίγραφοι, ἧτοι αἱ ὑπ' ἀριθ. E—Z.

Τὸ δὲ τῆς ὑψηλῆς Πύλης διάταγμα ἀπευθύνεται πρὸς Γρηγόριον E', τὸν αἰοίδιμον πρωτομάρτυρα τῆς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἀπελευθερώσεως, ἐκδοθὲν ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ πατριαρχίας (1797—1799), ὡς τεκμαιρόμεθα.

Τὸ δ' αὖ σουλτανικὸν αὐτόγραφον (χάττι σερίφ) περιεργόν ἐστι διὰ τοῦτο, ὅτι ἐντέλλεται τῷ ἡγεμόνι Καρατζᾶ, ἵν' ἐξέλθῃ προὔπαντήσῃ ἐν πομπῇ καὶ ὑποδεχθῇ τὰ πεμπόμενα αὐτῷ ἀνακτορικά δῶρα, σισύραν δηλονότι ἐκ σαμουρίου καὶ ἵππον χρυσοφάλαρον, καὶ μεθ' ὑποκλίσεως ἀσπασθῇ αὐτὰ, κτλ. Ἔστι δὲ Μαχμούτ τοῦ B'.

Ἐκ Πάτμου κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1867.

I. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ.

A'

Τὸ ἀνυπόστατον καὶ ἀνύπαρκτον, καὶ δὴ καὶ μὴ εἶναι τὸ δὲ μὴ εἶναι, καὶ ἀθέδον καὶ ἀπιστον μάλιστα. Καὶ τῶν λόγων ἄρα οἱ προφορικοί, οἷα δὴ καὶ αὐτοὶ ἀνυπόστατοι, οὐ τοσοῦτον οἰκοθεν τὸ πιστὸν οἷοι τε ἐπιδεικνυσθαι, ἔπειτα, καθ' Ὀμηρον, ὄντες περὶ ἔντα, εἰς ἀέρα τε διαλυόμενοι καὶ οἰονεὶ αἴλιοι. Δεῖ δὲ ἄρα, ὡς ἂν ἐξῆ εὐχυνώτους [γρ. ἴσ. εὐεχυνώτους] τε εἶναι καὶ προσφόρους εἰς πίστωσιν, συσχεθέντας τῇ ὕλῃ, ὕλικούς τε καὶ ἐνωμάτους γενέσθαι, μελανειμονήσαντας δηλονότι.

Ὅθεν καὶ γὰρ παρακληθεὶς πρὸς τῶν τῆς ἱερᾶς καὶ

βασιλικῆς μονῆς τοῦ Βατοπεδίου προϊσταμένων, τῆς παρ' αὐτῶν ἤδη συγκεκροτημένης σχολῆς τὴν προστάσιον ἀναδέξασθαι, εἰ καὶ τολμηρὸν τὸ ἐγγεῖρημα, καὶ ὑπὲρ τὴν ἐμὴν τυγχάνει δύναιον ὄν. Συνθέμενος γεμῆν αὐτοῖς, δεῖν ἔγνωκα, κῆρον ἀναρρήψαμενος, ὃ δὴ λέγεται, τὰ ἐν τῇ φωνῇ καὶ τοῖς γράμμασι προσκυρώσασθαι. Καὶ δὴ ὑπισχνούμαι αὐτοῖς, ἐπὶ ῥητοῖς ἐγγχειρισῖν, σὺν Θεῷ εἰρήσθω, τῷ πράγματι, ἀπὸ τῆς πρώτης ἱσταμένου τοῦ Δεκεμβρίου, μέχρι τῆς συμπληρώσεως εἴτ' οὖν ἀποκαταστάσεως τοῦ ἐνικουτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό τοῖς τε προεφοιτῶσι τῶν μαθητιῶντων, ὃν οἶδα τρόπον, οὐπερ ἄνωθεν ἔσχον λαβῶν, μεταδοῦναι, τῶν Μουσῶν τὴν, καθ' Ἡσίοδον, Πολύμνικαν αὐτοῖς, ὡς οἷόν τε μνηστεύμενος, τοῖς μὴ τῶν φύλλων, αὐτὰ δὲ τὰ φύλλα τῆς δάφνης φαγεῖν ἐλομένους συνοικιζομένην, περιβλεπτόν τε τὸν ἑαυτῆς ἐραστήν ἐν πύλαις, τὸ Σολομόντειον φάναι, οὐχ ἦττον καὶ αὐτὴν ἀποκαθιστῶσαν. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν ἐνουπόγραφον γράμμα, καὶ ἐπεδόθη αὐτοῖς εἰς ἐνδειξιν, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν ἔννατον ἀπὸ θεογονίας ἔτος.

Ἡ ἐπιθεθείσας τῇ ἐμῇ χειρὶ Νεοφύτου ἱεροδιακόνου Πελοποννησίου τοῦ ἐξ Ἑβραίων.

B'

Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι σπαθάρῃ κυρίῳ Ἀθανασίῳ Ἰψηλάντῃ τὴν ἀπὸ Θεοῦ ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν.

Θάλατταν φεύγοντες θαλάσσης κατεκλύσθημεν ὄλαις οἱ δύστηνοι· θαλάσσοπορία γὰρ ἀλίμενος συνέθη ἡ ἐμὴ ὀδοπορία ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἡμερῶν, πανταχῇ ἐπισφαλῆς καὶ ἐπικίνδυνος διὰ τὴν τῶν ὑδάτων πληθύν. Καὶ τὰ μὲν δρομικὰ ἡμῖν τοιαῦτα δυσχερῆ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, καὶ κακοδαίμονα· τὰ δὲ κατὰ κεφαλῆς οὐχ ἦσαν χαλεπὰ καὶ ἀσυμπαθῆ, διὰ τοὺς συνεχεῖς καὶ πυκνοὺς ὑετούς· πολλῶ δὲ χεῖρω καὶ τὰ πέριξ, διὰ τὸ νιφροστιβῆς, καὶ χιονόβλητον, καὶ ψύχην, καὶ παγετούς, ἀγρίου ἔργα χειμῶνος· ἀφιλόφροντα, μὰ Δία, πάντα, καὶ, ὡς εἰπεῖν, ἐχθρὰ καὶ ταῦτα ἡμῖν καὶ πολέμια. Τὸ δὲ σωματίον, καὶ τοὶ γηραιὸν καὶ καταπεπονημένον, ἀνάγκη προσπαλαίειν εἰς τοσοῦτους πολεμίους καὶ διαμάχεσθαι, ἀπὸ βαρυστόνων στεναγμῶν καὶ μελῶν αὐτῷ παρεμμένων.

Οὐκοῦν ταῦτα ἦν τὰ γέρα τῶν ἐμῶν ἰδρώτων καὶ πόνων, ὧν τε ὑπὲρ τοῦ κοινουῦ συμφέροντος ἔτλημεν, καὶ ὧν ὑπὲρ ἀγαπητῶν ἀδελφῶν, ὡς οὐδεὶς πω τῶν πάλαι, ὑπέστημεν. Ὡ βαρείας τῆς ἐμῆς τύχης βαρείας! ὡς ἐμελλεν ἄρα καὶ ἀγαθοεργουντὰ με ἀποφθίσειν ἢ βάσκανος! Εἶεν. Ἀλλ' ἢ βάσκανος πάλιν

καθ' ἡμῶν γλώσσα τοῦ χάριν; ἢ [γρ. ἴσ. ἦ] καὶ ἔχουσι, ὅς ἂν ἄντιος στέγη τοῖς ἄπαξ αὐτοῖς δεδομένοις, μηδενὸς ὄντος τοῦ πρὸς τὰ ἐγκεκλημένα ἀπολογουμένου, ἢ τὸ παράπαν ἐρωτώμενου; ἢ [γρ. ἴσ. ἦ] γὰρ ἂν οὐδὲ κατεψηφίσαντό μου. Ἀλλὰ κατέσθεσεν ἂν τὴν πολλὴν τῆς ἀθυμίας φλόγα, λαμπρὰν ἐκπνεύσασα ἀπολογίαν πρὸς πᾶν ὃ τι καὶ καταψεύσαντό μου. Τὰ νῦν δὲ, ἵνα μὴ τὰ ἄρρητα εἰς φῶς ἀνακαλύψωμεν, καὶ λέγουσι πᾶν τὸ ἐπελθὸν κατ' ἀνδρὸς ἀναιτιωτάτου, καὶ πράττουσι τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπιχαιρόντες τῇ τοῦ Ἄβελ σφαγῇ· ἐπεὶ, τό γε εἰς αὐτοὺς ἦγον, καὶ ἐσφάγημεν καὶ οἰχόμεθα· Θεὸς δὲ ἔσωσε τοῦ θανεῖν. Ἀλλὰ λεγόντων, ἂ λέγειν αὐτοῖς καλὸν, καὶ πραττόντων, ἂ πράττειν ἡδονή· ἡμεῖς δὲ μηδεμιᾶς ποτε, μήτε δίκης ἀξιοθέντες παρὰ τοῖς κρατούσι, μηδ' ἐρωτήσεως, μηδὲ τανῦν οἴκτου παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς μετὰ τὴν καταδίκην, Θεῷ μόνῳ πεποιθήμεν, τοῦτο μαθόντες παρὰ τοῦ θεσπεσίου Παύλου, ὅτι οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ διαχθήσονται· οὐ ἢ χάρις μετὰ σοῦ καὶ τῶν σῶν φιλάτων.

ἰς Δεκεμβρίου αψζή.

† Ὁ πρῶν Κωνσταντινουπόλεως Σαμουὴλ καὶ εὐχέτης αὐτῆς διάπυρος. †

ΤΩ ΒΑΛΕΤΑ.

Γ'

Τὴν εὐγενεστάτην καὶ μυριοπόθητόν μοι αὐτῆς κορυφὴν περιπτυσσόμενος ὑπερῆδιστα κατασπάζομαι, ἐρασμιώτατέ μοι ἀδελφεῖ κύρ Ἰωάννη.

Ἄσμενος καὶ ὑπτίαις, ὃ λέγεται, χερσὶν ἐκομισάμεν τὴν γλυκυτάτην μοι αὐτῆς ἐπιστολήν, καὶ πρὶν ἢ ἀναπτύξαι αὐτὴν, λυγηδὸν ἐπιγνοὺς τὸν τῆς χρυσοῦς χειρὸς χαρακτήρα, ἀκορίστως κατησπασάμεν· ἐξ οὗ μᾶλλον ἀναφλεχθεὶς, καταρροφῆσαι αὐτὴν ἔμελλον, ἵνα τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἐμαυτοῦ ψυχῆς πάθος, τὸ περὶ σέ, τῇ παρ' αὐτῆς δρόσῳ, οἷον παιωνεῖοις φαρμάκοις, ἱασαίμεν καὶ ἀναπτύξαιμι. Ἐπεὶ δὲ ἀνεμνήσθη ὅτι φάρμακον ὁ λόγος *ρηπερθεὶς καὶ κακῶν ἐπίληστον ἀπάντων*, τὰ τῆς προθέσεως μεταβάλλον, περιεπτυσάμεν αὐτὴν, καὶ ἐν ταῖς οἰκείαις περιεσφιγγὸν ἀγκάλαις, ὡς αὐτὸν ὄντα τὸν Ἰωάννην, τῆς ἐμῆς ψυχῆς τὸ μέλημα. Ἡ δὲ, οἷα ἐμψυχος καὶ ζῶσα, ὑπεθέρμανέ μου τὰ περιστέρνια, καὶ ἔδοξέ μοι ἐν ἄμφω γενέσθαι, οὐχ Ἠφραίστου τέχνη, ὑπερβουλομένῳ ἦν ποτε τῷ Πλάτῳ, ἀλλὰ τῷ ἰδρωτῇ, πολλῶ ἐκείνης βελτίονι, ὅτι ἀπὸ τῶν νοσοῦντων τὸν πόθον ἐκρεῖ. Οὕτω δὴ ἐμαυτὸν ἀποβουκολήσας (τοιούτον γὰρ ὁ ρως, οὐχ οἷα εἰσίν, ἀλλ' οἷα αὐτὸς φαντάζεται,

κρίνει τὰ πράγματα), ἔλυσεν αὐτὴν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μου εὐθὺς ἐπὶ τὸ κεχαριτωμένον ὄνομα, οἷς, ὡς περ τὰ χεῖλη βασκάναντα ἀμφοκαλύψαν αὐτὸ, ἐκμυζῶντα καὶ συμφούμενα, μέχρις οὐ ἀναστάς ὁ ἡγεμονεύων νοῦς, εἰς ἑαυτὸν μετεκαλέσαστο τὰ γραφόμενα. Ἀρξάμενος οὖν τῆς ἀναγνώσεως, οὐκ ἐδυνάμην κατέχειν ἐμαυτὸν· διεχέτο γὰρ μοι ἡ ψυχὴ πρὸς τὰ ἔξω, καὶ ἱλαρὸν ἐποίει τὸ πρόσωπον καὶ ὄλον θαλερόν. Εἶτα αἰσχυρόμενον δῆθεν τὸ λοιπὸν σῶμα, μὴ συνδιατεθῆναι τῇ οἰκίᾳ δεσποίνῃ, ἤλλατο, καὶ ἤτει δῆπου περισσότερᾶς πτέρυγας, ἵνα πετασθῇ καὶ μετὰ σοῦ γένηται. Ὅρξ ὅσον δύνανται τὰ σὰ γράμματα; οἶδας οἷός ἐστι περὶ σέ, οὐ ἐπιλανθάνῃ; Ἀλλ' οὐκέτι οἶμαι τοῦτο ποιήσεις· οὐ γὰρ αἰώνιον ἢ πείρα, ἀλλὰ πρόσκαιρον. Ἐπιγνοὺς οὖν ὅσον αὐτῶν, ἐπιδαψιλεύσεις μοι τοῦ λοιποῦ ταῦτα.

Τὴν δὲ τοῦ διδασκάλου αἵτησιν ὡς θεοφιλῆ τε καὶ φιλογενῆ, καὶ τῆς εὐγενεῦς σου ὄντως ψυχῆς ἀξίαν, ὑπεραπεδεξάμεν, καὶ [τοῦ] τῆς σοφίας ἐπωνύμου κατεδεθήην ἀντιμετρήσαι σοὶ τὴν ἀμοιβὴν ἀπειροπλάσιον. Ἀλλὰ καὶ προεθυμῆθην, τὸν ἐνόητα μοι τρόπον, καὶ δὴ, οἷς εἶχον λόγους πειθοῦς, παρεκάλεσα τὸν κομιστὴν τοῦ παρόντος καὶ ἐμαυτοῦ μαθητὴν, ἐλλόγιμον ἐν ἱεροδιακόνοις κύρ Ἰλαρίωνα, ἅλις ἔχοντα παιδείας, καὶ φρενῶν εὐ ἦκοντα, ἀναδέξασθαι τὴν λειτουργίαν ταύτην. Ἀλλ' οὐδὲν ἂν ἦνυσεν, εἰμὴ τὸ λαμπρὸν σου ὄνομα, καὶ τὸ τῆς σῆς προαιρέσεως εὐγενὲς καθάπερ μαγνήτις αὐτὸν εἴλκυσε.

Δέξαι τοίνυν τὸν ἄνδρα ὡς εὐμενέστατα, καὶ, οἷόν σε ἐπηγγειλάμεν πρὸς αὐτὸν, μελεδωνός τε καὶ πατήρ ὡς ἦπιος, τοῦτο δὴ τὸ τοῦ ἔπους. Ἐλπίζω γὰρ σέ τε καὶ αὐτὸν μὴ μεταγνώσεσθαι ἐπ' ἀλλήλοις. Δίδακτρα δ' αὐτῷ ἐπηγγειλάμεν τοὺς ἑκατὸν πενήκοντα ἀργυροῦς· ὃ δὲ τῶν καλῶν ἀπάντων ἀρχηγὸς ὀσφρανθεὶς ἀσμὴν εὐωδίας, ἐπαικοδομήσειε καὶ εἰς τὸ κρεῖττον προαγάγοι. Εἰ δὲ μουσικῆς οὐ μὲτέχει, δεῖ δέ σοι καὶ ταύτης, ἔχεις τὸ σχῆμα παρ' ἐμοῦ ἄμισθόν τε καὶ εὐπύριστον. Εὐθυμῶν διαβίωσις εἰς μυριστὴν ἡλίου περίοδον.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Δ'

Ἄριστά μοι ἀπεφάνητο ὁ Σταγειρίτης, ἐπιτήδειον εἶναι εἰς φιλίαν τὸν πλεῖστα εἰδόμενα ἀδικεῖσθαι. Ἐμὲ δὲ κεκινηκότα τὸν κάλαμον, καὶ ἴσως δι' ὄχλου γινόμενον (τοῦτο γὰρ εἰκάζειν μοι χορηγεῖ τὸ μηδεμιᾶς τυχεῖν ἀπαντήσεως), οὐκ ἔχεις εἰπεῖν, ὅτι ἀδικούμαι, συμφήσας ἄρα, ὅτι καὶ φιλίας ἀλήστου τυγχάνω ἄξιος. Τίς δὲ ὁ ἀδικῶν με ἢ ὁ μὴ τῆς ἐμῆς ἐπαίτων φωνῆς, μηδὲ τὴν ἠχὴν ἐπ' ἐμοὶ μιμούμενος;

Ἀλλὰ τίς οὗτος; ὁ Ἰωάννης Βαλλέτας. Κῆρξ τὴν τοῦ ὀνόματος χάριν εἰς ἐμὴν ζημίαν μεταποιῆσαι βεβούληται; Τί παθὼν διὰ τοσοῦτου με, οἶονεὶ λόγγη ἐδυνήσῃ, βάλλεις τῇ σιωπῇ; Ἀλλ' εἰ μὲν χαίρων τοῦτο ποιεῖς, βάλλει ἐτι, βάλλει τὰ οἰκτεῖς, ἵνα ψευδόμενος τοῦνομα ἐπακλήθῃς τὴν ἐπινομίαν. Ἀλλ' ἵνα μὴ ἀδικούμενος, ἐπειτα ἀμύνεσθαι βουλόμενος ἐτέρω προσκρούσω νόμῳ, ἀφίημί σοι ἀδικεῖν ἤττον γὰρ δοκεῖ τῷ Πλάτωνι τὸ ἀδικεῖσθαι τοῦ ἀδικεῖν μᾶλλον δὲ οὐκ ἀδικεῖς; ἐγὼ δὲ τῆς σῆς φιλίας ἐραστῆς, καὶ ταύτην ποθῶ, καὶ ταύτην εὐχομαι. Εἰ δὲ διὰ τοῦ φέρειν τὴν παρὰ σοῦ σιωπὴν, ταύτης ἐπιτυχάνειν ἄξιός κρινομαι, πῶς οὐ καὶ χάριτας (ἵνα καὶ ἄκων εἶπω) εἶσομαι; Ἀλλὰ βούλει χάριτάς σοι εἰδέναι με; Δέδεξο φιλοφρόνως καὶ ὡς ἐμὲ αὐτὸν, τὸν φίλτατόν μοι καὶ ὁμόψυχον Π (1) οὗ τὴν διάζευξιν διὰ τοῦτο φέρω, ἵνα δι' αὐτοῦ τὸν ἐμαυτοῦ ὄψομαι φίλον καὶ ἀδελφόν, τὸν γλυκύτατόν μοι καὶ πολυέραστον Ἰωάννην, καὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν δεξιῶσιν καὶ φιλοφροσύνην γαυριῶ. Οὐδὲ γὰρ δι' ἄλλο τιμῆς ὁπασοῦν ἀπολάσω παρὰ τῶν ἐμαυτοῦ συμπατριωτῶν, ἢ διὰ τὴν προσαγωγήν καὶ σύστασιν, ἧς ἀπολαύουσι δι' αὐτῆς πρὸς τὸν ἄρχοντα ἧς πλέον ἀξιοθῆναι καὶ προθυμότερον δέομαι, ἵνα γινώσκω, ὅτι πολλὴ ἰσχύει δέησις Δανιὴλ πρὸς Ἰωάννην, καὶ Ἰωάννης πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἄρχοντα ὧν ἡ τριάς τὴν τῶν κλητῶν ἀρχὴν καὶ πέρασ τοῖς δ' ἐμοῦ δεομένοις παρέξει. Εἰ δὲ καὶ τὴν τετρακτὺν τιμῆ, κατὰ τοὺς πυθγορείους, προσεῖρησο καὶ παρὰ τοῦ παιδός μου καὶ οἰκείου γαμβροῦ Δημητρίου. Ἀλλ' ἵνα ὑπὸ τὸ συνεχὲς πρὸς καὶ τὸν ἀριθμὸν ἀνάγω, [γρ. ἴσ. ἀναγάγω] ἄσπασαι καὶ παρ' ἡμῶν τὴν νύμφην μετὰ τῆς γεννησκαμένης καὶ ἀδελφῶν, μαθουσάλεια ἐπευξάμενος ἔτη ἐκάστῳ, πρὸ πάντων δὲ σαυτῷ.

Ε'.

Τὴν μυριοπόθητόν μοι αὐτῆς κορυφὴν νοερῶς περιπτυσσόμενος θερμῶς κατασπάζομαι.

Παμφίλιτατέ μοι λογιώτατε.

Τὸ μὲν μὴ βράδιως ἀπολάσειν τοῦ ποθουμένου, αὐξίνει οἶονεὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῖς ποθοῦσι· τὸ δ' ὅλως στέρεσθαι τούτου, ἀπόγνωσιν ἐμποιεῖ τῆς αὐτοῦ ἐπιτεύξεως. Ἀλλὰ πόθεν μοι τὰ τοιαῦτα φυττολογεῖν; Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μου, δαβιτικῶς εἰπεῖν (2), πρὸς σὲ τὸ ἐμαυτοῦ μέλημα καὶ φί-

(1) Παῖσιον ἡμοῖγε δοκεῖ ὑπαινέσθαι τὸν Καραπατᾶν, τὸν ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ πεφημισμένον μαθητὴν ἐαυτοῦ, εἴτα δὲ καὶ καθηγητὴν τοῦ Πατριακοῦ φροντιστηρίου τῶν Ἑλλήνων γραμμάτων.

(2) Ψάλλ. ΠΓ', 1.

λον κήρ. Ἐπεὶ δὲ τούτου τυχεῖν ὁ δαίμων ἐφρόνησε, δεύτερον ἐπλευσα πλοῦν, ὃ λέγεται· καὶ ἐκ τοῦ ἴσου ποθῶν τὰ ἡδιστά σου γράμματα, ὑστεροῦμαι ἔμπης καὶ τούτων ὁ τάλας· καὶ τούτου οὐκ ἔστι προσηνὴ τῇ ἐπιθυμίᾳ οὐδὲ κόκκον σινάπεως. Ἐξείργασται, καὶ τέλος ἔσχε, καὶ πέρασ ἐστὶν ἔρωτος τὸ περὶ σέ μου πάθος. Τί οὖν; εἰς ἀπόγνωσιν ἐμπέσω; Ἄπαγε! Οὐκ ἐπιλήσομαι τῆς σῆς ἐξ ὀνόματος χάριτος, μᾶλλον δὲ καὶ εἰρ' αἰδῶο φίλου μνησόμεναι ἐταίρου (1) οὐ γὰρ σώματος ἢ φιλίας τοῦ ἐπικήρου, οὐδ' ὕλης τῆς ἀπογινόμενης, ἀλλὰ ψυχῆς τῆς αἰεὶ οὔσης, καὶ ἡ λυθείση τὰ πάντα συμπαρκαλοῦσθαι. Καὶ οὖν μηδὲ τανῦν τύχῳ τῶν πολυεράστων μοι αὐτῆς γραμμάτων, πρὸς παραμυθίαν τῆς μακροῦς ἀθυμίας, καὶ τούτων ἀπογνῶ, τῆς δὲ φίλης ψυχῆς, ὡς τῇ ἐμῇ ψυχῇ ἐγκακολαμμένης, οὐκ ἀποστήσομαι· συγκατάζει γὰρ αὐτὴν ἡ ψυχὴ καὶ συμπεριόσει ὡς ἀνένκλιτον ὅπου ἂν καταγάγη.

Ἔστω οὖν καὶ τοῦτο παραμυθία, τὸ εἰς τὸ διηνεκές συμπεριφέρειν, οὐ ἠράσθην, καὶ ἐφίλησα, καὶ ποθῶ, καὶ εἰς αἰεὶ ποθήσω, τὸ γλυκύ μοι πρᾶγμα καὶ ὄνομα, Ἰωάννην τὸν λογιώτατον. Καὶ γὰρ εἰ ἀντιδιδομένη διάθεσις ἡ φιλία, καὶ ἀπαιτεῖ τὰ ἴσα, ἀλλ' οὐπω ἀκραιφνοῦς καὶ ἐντελοῦς τοῦτο σημεῖον, καθὼς καὶ Παῦλος, εἰ πέρ τις ἄλλος, τὸν διδάσκων φίλων, ἠύξαστο τὴν ἀπ' αὐτοῦ διάστασιν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ (2). Τοιοῦτον δὲ καὶ περὶ σέ μου τὸ πάθος· πάντων ἐμπροσθεν σὲ ποιοῦμαι, καὶ τὸ σοῦ τυγχάνειν ἀντὶ πάντων ἠγῆμαι. Ἴνα δὲ μὴ τῆς ἐν ἐμοὶ ἐνδομυχοῦσης φιλίας καὶ μνήμης ἀπογνῶ, διὰ τὴν στέρησιν τῶν γραμμάτων, ἀπέστω καὶ γράμματα, καὶ πᾶν ὅσον τεκμήριον ποιοῦνται φιλίας οἱ κατὰ πρόσωπον ἀγαπῶντες. Ἀλλ' οὐκ εὐπρόβῳ, ὅσον ἐστὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς τὸ βούλημα, ἐξεῖπειν. Ἔστω δὲ καὶ περὶ ἐμοῦ εἰρηκῶς ὁ τοῦ Ἀρίστωνος, βούλομαι συντακῆναι καὶ ἐν ἄμφω γενέσθαι· οὐ πλέον οὐδὲν οὐδὲ Νέστωρ ἂν εἴποι, τοῦ καὶ ἀπὸ γλώττης μείλιτος γλυκύων φέρον αὐδῆ (3).

Δεηθήσομαι δέ σου, μᾶλλον δὲ τῇ σῇ χρήσομαι γλώττῃ (εἴπερ ἄλλος ἐγὼ ὁ φίλος, κατὰ τὸν σοφόν), ἵνα τὴν ὀφειλομένην ἀποδῶ τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἄρχοντι διερμηνευτῇ προσκύνησιν, καὶ οἰκειώσωμαι ἐμαυτὸν τῇ αὐτοῦ εὐνοίᾳ. Ἐβουλόμην γὰρ, πεποιθῶς τῇ αὐτοῦ ἐμφύτῳ χρηστότητι, ἣν ἄλλοτε πολλοὶ, καὶ μάλιστα ἡ χρυσὴ σου καὶ πιθανὴ γλώττα ἐδίδαξέ με, ἀμέσως θαρῆσαι καὶ ἤδη τοῖς πρὸς αὐτὸν γράμμασιν. Ἀλλὰ, ἵνα μὴ δι' ὄχλου γένομαι τῇ αὐτοῦ ἐνδοξότητι, δεδοικῶς, σὲ τὸν ἐμαυτοῦ ἀδελφόν, προβάλλομαι ἀντ' ἐμοῦ ἀποδοῦναι τὰ ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ

(1) Ἰλ. X, στίχ. 389—90.

(2) Ρωμ. Θ', 3.

(3) Ἰλ. Δ, στίχ. 249.

μέχρις ἂν μοι τὴν παρρησίαν μνηστεύσης τῶν γραμμάτων περιμένω. Περὶ δὲ τῶν συμπατριωτῶν ἐμαυτοῦ, τοῦ τε ἐκκλησιάρχου καὶ διακίου Παύλου, οἶδα ὅτι τοιοῦτος ἔση, εἶον εἰκὸς τὸν εὖ ποιεῖν πεφυκότα, καὶ φίλοις χαρίζεσθαι βουλόμενον. Ἐγὼ δὲ ἠσθήσομαι, ἐπεγνωκότων αὐτῶν, ὅτι δι' ἐμοῦ τυγχάνουσι τοῦ ἐμοῦ Ἰωάννου· οὐ τὰ ἔτη εἴψαν θεόθεν πλεῖστα τε καὶ πανευφρόσυνα.

ΙΩΑΝΝΗ.

ΣΤ'.

Εἰ μὲν πρὸς ἄλλο τι καὶ ὑπὲρ ἄλλου τοῦ ἐποιοῦμεν τοὺς λόγους, ἐσιώπησα ἂν εἰκότως, μὴ τῷ πλείονι κόρον ἐπισπάσομαι καὶ ἀνκισθησῶς φύγω φυγὴν [γρ. δίκην]· τέταρτον γὰρ ἤδη ἐφθεγγάμην, καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις, οὐ φωνῆς ἠσθόμην. Ἐπεὶ δὲ πρὸς σὲ τὸν φίλιαν τιμῶντα, κινῶ τὸν κάλαμον, καὶ περὶ ἐλέους, πρὸς ὃ πέφυκας πλέον, ἢ ἄλλοι πρὸς τὸ πορίζεσθαι, θαρῆσά καὶ αὐθις μετὰ τὸ ἀποδοῦναί σοι τὸν ἐν χριστῷ ἄσπασμόν, δηλώσω περὶ τοῦ ἐλεομένου σοι παιδός Δημητρίου, ὅτι καὶ τροφῆς ὑστερεῖται καὶ ἐνδυμάτων· διὸ καὶ δρασμὸν ἐβουλεύσατο. Ἀλλ' ἵνα μὴ δεινοπαθήσῃς, ἐπεισά σοι τὸν μαθητὴν, παρ' ὃ τὴν διατριβὴν ποιεῖται, καὶ κατέχει αὐτὸν χρόνον σχεδὸν ὅλον, καὶ ἐκ δανείου αὐτὸν ἐπισκέπτεται, τό γε εἰς τροφήν· ἀλλ' ἐπεὶ καὶ αὐτὸς τῶν ἀπόρων ἐστὶ, [καὶ] δέεται ἀντιλαβεῖν ὅσα καταδράσῃς, μὴ περιδῆς τὴν αἴτησιν, ἀλλὰ λύσον τὴν ἐνδειαν. Τὸ γὰρ ἀγαθὸν ἀμεταμέλητον, καὶ ὅπως τοῦ λοιποῦ ἔξει τὰ κατὰ τὸν παῖδα δηλώσω. Ἐμοὶ δὲ σύγγνωθι, ἐπὶ τὴν ῥύσασα τὸν πῶλον, παρὰ τὴν παροιμίαν, κεντοῦντι· παρὰ σοῦ γὰρ μοι τὸ θάρσος, μᾶλλον δὲ ὀφειλομένον ἕκαστος τὸν ἐόντα τρόπον ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀπόρων. Διὸ καὶ εἶπομι ἂν, ὅτι ὁ ὀφείλω ποιῶ. Ἐρῶσο πανεύθυμος καὶ πανευδαίμων.

Ζ'.

Τὴν εὐγενῆ καὶ ἐλλόγιμον αὐτῆς κορυφὴν νοερῶς περιπτυσσόμενος ὑπερήδιστα κατασπάζομαι.

Οὐχ ὡς θέλομεν, ἀλλ' ὡς δοράμεθα ζῶμεν, ἔφη τις μάλα εἰκότως. Ἐκ γὰρ τῆς πρὸς ἐμὲ σιωπῆς τῆς σῆς λογιότητος, ἀπαξιώσεως μηδεμίαν τοσοῦτοῖς παρ' ἐμοῦ γράμμασιν, ὧν ἡ πρόφασις παράκλησις ἦν ὑπὲρ τῶν ἐφοδίων τοῦ παιδός Δημητρίου, ἀπάντησιν ποιήσασθαι, σιωπὴν ἐδιδάχθη καὶ ἔγνω βούλῃ κτήσασθαι ἐπὶ γλώττης, ἵνα μὴ ἀβελτηρίας

φύγω. Ἀλλὰ μαρθάνω, φησὶν ὁ Πλάτων (1) οἷα δρᾶν μέλλω [κακά]. Θυμὸς δὲ κρείττων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων. Οἶδα δὲ καὶ γὰρ, ὡς ὄχληρός τυγχάνω ὧσιν ἐνηγῶν ἀπαξιοῦσι τὴν ἐμὴν ὀμιλίαν. Ἀλλὰ τί βέβαιον, ὅποτε ὁ Μιχαὴλ ἐκ δανείων τὰ τροφῆα αὐτοῦ ἀπέτισε, καὶ δι' ἐμοῦ παρὰ σοῦ ἐλπίζει ἀνάληψιν; Ἐπὶ σοὶ τὸ παῦσαί με δι' ὄχλου γινόμενον, τὴν τοῦ αἰτεῖν ἀφελόμενον πρόφασιν. Ἀλλὰ πόθεν ἐγὼ τοσοῦτον περὶ τὸ αἰτεῖν ἀπληστος; ἢ ὅτι σὺ πρὸς φιλανθρωπίαν κλίνεις; ὃ διαθρυλληθὲν, καὶ τὸν ἐπιφέροντα τὸ παρὸν μοι ἐν ἰερομονάχοις κύρ Καλλίνικον, πόθεν μὲν τρέφοντα γνωρισθῆναι ταῖς Μούσαις, καὶ τὰ αὐτῶν ὀργιᾶσαι, πενίχ δὲ καὶ τῇ τῶν ἀναγκαιῶν ἐνδείᾳ ἀποτρεπόμενον πρὸς τὸ σὸν καὶ διὰ σοῦ ἔλεος καταφυγεῖν ἐξάνεστησε. Γενοῦ δὲ καὶ τούτῳ, οἶόν σε ἐπέστησεν ἡ πρόνοια, καὶ πολλοὶ ἐγνώρισαν· οὐ γὰρ φείσεται γλώττης ὁ ἀνὴρ, ὡς ἐβραυσάμενος τὴν τοῦ Στέντορος φωνὴν, διακρηρῶσιν τὰς χάριτας, καὶ τὴν ἀνωθεν καθέλκειν ἀμοιβήν. Ἐρῶσο.

Η'.

Μετάφρασις τοῦ ἱστικλάλ πουρζουρδλοῦ τῆς Ἰψηλῆς Πόρτας, σταλέντος πρὸς τὸν οἰκουμηνικὸν πατριάρχην κύρ Γρηγόριον τῇ 17 Ἰουλίου.

Σὺ ὁ πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὴν πολυπειρίαν σου, καὶ διὰ τὴν οἰκονομίαν τῶν διαφορῶν πατριαρχικῶν ὑποθέσεων, καὶ ἀξιοσημειώτα σου, ἀπὸ τὸν καιρὸν ὅπου τούτων ἕνεκα κατ' ἐκλογὴν διορίσθης πατριάρχης, ἐγένετο φανερὰ ἡ πίστις καὶ εὐθύτης, ὅπου ἔδειξες περὶ τὰς, ἐφ' αἷς διορίσθης, ὑποθέσεις, καὶ ἀνεφάνησαν τὰ ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων ἄξια κινήματά σου περὶ τὴν θεραπείαν τῶν ἐνεχύρων τοῦ δημιουργοῦ ἀθηνῶν βραχιάδων, σύμφωνα ὄντα μὲ τὴν ἱεράν βασιλικὴν θέλησιν. Ἐφάνη δὲ, ὅτι ὑπερβάλλεις τῶν ὁμοίων καὶ προκατόχων σου κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀναγκαιῶν τῇ ἐπιστάσει σου· διὸ εἶναι φανερόν, ὅτι ἠξιώθης καὶ ἐλέων ὑψηλῶν, περιποιητικῶν τῆς μεταξὺ τοῦ γένους σου ὑπολήψεώς σου· εἰσὶ δὲ καὶ ἐν ἔργῳ οἱ ὑψηλοὶ μουσακαδέδες καὶ παρκαχωρήσεις εἰς διαφοροὺς πατριαρχικὰς ὑποθέσεις, περὶ τῶν ὁποίων ἠθέλησ ἀναφέρεις, ἀφορώσας εἰς τὴν καλὴν τάξιν τῶν βραχιαδικῶν καταστάσεων, καὶ εἰς τὰ περὶ τὴν ἀνεσιν καὶ ἀνάπαυσίν τους· ὄντας φανερόν, ὅτι εἶναι χρέος σου ἀπαραιτήτων, ὁμολογῶν ἐπ' αὐταῖς ταῖς εὐεργεσίαις χά-

(1) Μνημονικὸν τοῦτο ἀμάρτημα τοῦ ἀσπίδου Δανιὴλ. Οὐ γὰρ Πλάτωνες, ἀλλ' Εὐριπίδου ἐστὶ τὸ λόγιον [Μετ. στίχ. 1067].

ριτας, και κατὰ τὴν γνωστὴν και δεδοκιμασμένην πίστιν, και εὐθύτητα, και πρόβλεψιν, και ἀγγινοίαν σου, ἐπιδεικνύμενος ἔργα και κινήματα ἐπαινετὰ περὶ πάσας, δι' ἃς διωρίσθης, ὑποθέσεις, νὰ περιποιῆσαι εἰς τὸν ἑαυτὸν σου πάντοτε τὰ ἄπειρα ἑλέη τοῦ ἐν ἑλέοις παρὰ πᾶσι θρυλλομένου Ἰψηλοῦ Δεβλετίου, και νὰ προσπαθῆς εἰς τὸ νὰ αὐξάνῃς τὴν πρὸς σεαυτὸν εὐνοίαν.

Ὅθεν δήλου ὄντος, ὅτι καθὼ πατριάρχης, ἔχεις ἐντελῆ πρόνοιαν και προστασίαν εἰς ὅλους τοῦ γένους σου, νὰ ἐπιμελῆσαι ἄκρως και νὰ φροντίζῃς ἀδικλείπτως εἰς τὸ νὰ συνάγῃς μέσα περιποιητικὰ τῆς εὐταξίας τοῦ μιλλετίου σου, και νὰ μὴ λείπῃς με συμβουλὰς και παραινέσεις τοῦ νὰ διδάσκῃς πάντας τοὺς βασιλικοὺς ῥαγιάδες τὰ τῆς ὑπακοῆς των χρέη και τοὺς μὲν κατὰ τὰς συμβουλὰς σου διάγοντας νὰ θεραπεύῃς, διὰ δὲ τοὺς τῆ ὑψηλῆ θελήσει ἐναντία πράττοντας, νὰ μὴ δηλοποιῆς περὶ τῆς παιδείας των και ὅσα ἤθελον κάμει χρεῖα δηλώσεως, νὰ σπεύδῃς εἰς τὴν περὶ τούτων δήλωσιν και ἐν συντόμῳ, κάθε ὑπόθεσιν ἀναφερομένην εἰς τὸ μεμουριγέτι σου, κατὰ τὴν παλαιὰν τάξιν και ἀρχαίαν συνήθειαν νὰ οικονομῆς, και νὰ τὴν ἀποπερατῆς μόνος, χωρὶς νὰ ἤθελεν ἀνακατωθῆ ἄλλος τινάς. Καὶ οὕτω ἐπιδεικνύμενος ἐπαινῶν ἀξίας ἐκδουλεύσεις, νὰ δαπανᾷς κάθε λογῆς ἐπιμέλειαν και φροντίδα εἰς τὸ νὰ περιποιῆσαι σεαυτῷ ἀπὸ στιγμῆν εἰς στιγμῆν τὰ πᾶσιν ἐπιδαψιλεύμενα ἄπειρα βασιλικὰ ἑλέη.

6'.

Μετὰφρασις τοῦ καισχροθωμανικοῦ αὐτογράφου (Χάτσι σερίφ) πρὸς τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην τῆς Βλαχίας.

Καύχημα τῶν ἡγεμόνων τοῦ χριστιανικοῦ ἔθνους, ἔρεισμα τῶν προϋχόντων τῆς φυλῆς τοῦ Ἰησοῦ, ἡγεμῶν τῆς Βλαχίας Ἰσκαρλάτ-ζαδὲ Καρατζᾶ Γιάγκο (οὗ τὰ τέλη εἰεν αἰσικ).

Διὰ τοῦ παρόντος αὐτοκρατορικοῦ ἡμῶν ὀρισμοῦ γνωστοποιούμεν σοι, ὅτι ὁ διοικητῆς τῶν Τρικκάλων και ἀρχιστράτηγος τοῦ πρὸς τὸ Βιδίνι σώματος τῶν ἡμετέρων στρατευμάτων ἑκλαμπρος σύμβουλος και βεζύρης μας Βελιγιοτθὴν-πασσᾶς (οὗ τὴν δόξαν διακωνίζοι τὸ ὑψιστον κράτος), ἐφάνερωσε προλαβόντως διὰ γραμμάτων του εἰς τὴν ὑψηλὴν μας αὐλὴν, ὅτι οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Ἀδᾶ ἔγκλειστοι ἀδελφοὶ τοῦ ἀποθανόντος Ρετζέπη, ὅ, τε Ἀδέμης, Σαλίης, και Πεκίρης, προσπεσόντες ἐξαιτοῦνται ἄφρονων τῶν ἡμαρτημένων και ἑλεος παρ' ἡμῶν. Ἐφ' ὧ, κατὰ τὴν ἀνακτορικὴν ἡμῶν διαθέσιν, τοῦ νὰ εὐσπλαγγιζώ-

μεθα και νὰ ἐλεώμεν ἐκείνους, οἵτινες ἄπτονται τῶν κρασπέδων τοῦ ἑλέους μας, ἐξέδομεν ὑψηλὸν ἡμῶν ὀρισμὸν με ἰδιόχειρον ἀνακτορικὸν μας αὐτογράφον πρὸς τὸν ῥηθέντα βεζύρην μας, παρέχοντες αὐτοῖς τὴν, ἣν ἐζητήσαντο, ἄφρονιν.

Ἐσχάτως δὲ ἦλθον και πρὸς ἡμᾶς γράμματά σου δηλωτικὰ τοῦ ὅτι, κατὰ τὴν ἐννοίαν τοῦ ὑψηλοῦ ἡμῶν ὀρισμοῦ, και κατὰ τὴν ἀνακτορικὴν ἡμῶν βουλήν, ὁ ῥηθεὶς βεζύρης μας ἔφερε τοὺς ῥηθέντας ἀδελφοὺς τοῦ Ρετζέπη ἔξω τοῦ φρουρίου τοῦ Ἀδᾶ, και τοὺς ἔστειλε με ὄλην τους τὴν φαιλιάν εἰς τὴν πατρίδα των· τὸ δὲ φρούριον τοῦ Ἀδᾶ ἐνεχείρισε τῷ κκαπουτζήμπαση τῆς ἡμετέρας αὐλῆς τιμιωτάτου Δερβιζ-μπέη. Αὐτὸ τοῦτο ἐθεδαιώθημεν και παρὰ τῶν μετέπειτα ἐλθόντων γραμμάτων τοῦ διακληροθέντος βεζύρη μας, ὅτι, θεῖα συνάρσει, ἔλαβε τέλος και αὐτὴ ἡ φροντίς τῶν κατὰ τοῦ Ἀδᾶν πραγμάτων.

Σὺ ὅμως, με τὸ νὰ ἦσαι ἀπὸ τοὺς πιστοὺς και βελόντες τὴν εὐθείαν ὁδὸν δούλους τῆς κραταιᾶς, ἀκλονήτου και δικαιονίζουσας ἡμῶν βασιλείας, ἀνάστημα τῆς ἰδίας ἡμῶν χειρὸς, και κλάδος φυτευθεὶς ὑπὸ τῆς δεξιᾶς μας, ἡ κατὰ τὴν ἐμφυτόν σου εὐθύτητα, φρόνησιν και πίστιν ἀναφανεῖσκ προθυμία σου εἰς τὴν κατὰ θυμὸν ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν ὑποθέσεων, εἰς ἃς ἐδιωρίσθης, και ἀφ' οὗ ἐνεπιστεύθη σοι ἡ τῆς Βλαχίας ἡγεμονία, ἡ ἄκρα σου ἐπιμέλεια και προσοχή εἰς τὴν μετ' εὐθύτητος ἐξοικονόμησιν ὅλων τῶν ἀναγομένων ἢ παραγγεληθέντων σοι πραγμάτων τῆς κραταιᾶς ἡμῶν βασιλείας, συμφώνως τῆ ὑψηλῆ ἡμῶν διαθέσει, και κατὰ τὴν χρεῖαν τῶν καιρικῶν περιστάσεων· μάλιστα δὲ, ὁ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἀδᾶ ἀναφανείς μετὰ πίστεως ζήλος σου, και ἡ σπουδὴ σου εἰς τὸ νὰ εἰδοποιήσῃς πρὸ πάντων τὸ τέλος αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, ἐφάνησαν ἄκρως ἀρεστὰ και ἐπαινετὰ παρὰ τῆ ἡμετέρα μεγαλειότητι, και ἐχάρημεν οὐκ ὀλίγον, διότι ἔσπευσας και κατὰ τοῦτο νὰ δεῖξῃς τὴν μετ' ὑποκλίσεως πίστιν σου πρὸς ἡμᾶς. Ζῆθι διὰ παντὸς ἐν ὑγείᾳ, και μέτεχε τῆς πλουσιοπαρόχου τραπέζης τοῦ ἀνακτορικοῦ ἡμῶν ἑλέους.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὰ, ἄπερ ἐλάβομεν μέχρι τοῦ νῦν, δείγματα τῆς πολυπειρίας και φρονήσεώς σου, ἐλπίζομεν και τοῦ λοιποῦ παμπληθεῖς ἐκδουλεύσεις, συμφώνως τῆ ἀνακτορικῆ ἡμῶν βουλήσει, ἔχοντες προφρονῶς κλίσιν και εὐνοίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν πρὸς σέ, και ἐπαινοῦντες τὰς τε πρώτας και τελευταίας κατὰ θυμὸν ἐκδουλεύσεις σου, ἀμείβοντες σὲ εὐεργετοῦμεν με ἀνακτορικά ἡμῶν δῶρα, στέλλοντές σοι μίαν γούναν σαμοῦρι, και ἕνα χρυσοστόλιστον ὠκύπουν ἵππον, συνάμα με τὸν παρόντα ἡμῶν ὑψηλὸν ὀρισμὸν, ὅστις ἐξεδόθη πρὸς ἐπαινον τῶν ἐκδουλεύσεών σου, κατὰ τὸ προσκεδοθὲν ἡμέτερον ἱερὸν αὐτογράφον.

Ἄμα φθάσεντος λοιπὸν εἰς τὰ αὐτόσε τοῦ ὑψηλοῦ ἡμῶν ὀρισμοῦ, θέλεις τὸν προῦπαντήσαι μετὰ λαμπρᾶς ὑποδοχῆς· και τὴν μὲν γούναν ἀφοῦ τὴν φιλήσῃς μετὰ τῆς ὀφειλομένης ὑποκλίσεως, θέλεις τὴν ἐνδοθῆ, ἐπίσης δὲ φιλῶν και τὰς ἡνίας τοῦ ἵππου, θέλεις ἀναθῆ εἰς αὐτὸν, και μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συνήθους τελετῆς, θέλεις ἐνασχοληθῆ εἰς τὸ νὰ προσφέρῃς τῷ ὑψίστῳ τὰς ἀναγκαίας εὐχὰς ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας πολυχρονίου μακροβιότητος, λαμπρᾶς διαμονῆς, και στερεώσεως ἐπὶ τὸν ὑπέρτατον ἀνακτορικὸν μας θρόνον· ἄμα δὲ, και κατὰ τὸ ἀπαιτούμενον τῆς πολυπειρίας και εὐθύτητός σου, θέλεις φροντίση, ὥστε και τοῦ λοιποῦ διοικῶν ἀξίως και κατὰ τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν και λύειν, τὴν ἐμπιστευθεῖσάν σοι βασιλικὴν γῆν, νὰ περιθάλπῃς κατὰ πάντα τὸ ὑπήκοον, προπαρκακευάζων μέσα δι' ὧν δύνανται νὰ ἀναπαύονται οἱ πτωχοὶ ὑπὸ τὴν σκίαν τοῦ ἑλέους μας· οὐχ ἤττον δὲ νὰ ἐκτελῆς, και νὰ βάλῃς εἰς πρᾶξιν με ἔμφροναν και ἀξιέπαινον τρόπον, ὅσα ἀνάγονται εἰς τὴν ἐμπιστευθεῖσάν σοι ἡγεμονίαν τῆς Βλαχίας, και οὕτω νὰ πολλαπλασιάσῃς τὰς ἐκδουλεύσεις σου. Νὰ σὲ ἰδῶ! ἔτι μᾶλλον νὰ ἐπιμεληθῆς εἰς τὸ ἐξῆς νὰ πράξῃς ἔργα ἀρεστὰ και ἀξιέπαινα, και νὰ δεῖξῃς ἐμπράκτως εἰς κάθε ὑπόθεσιν τὸν παρὰ σοῦ ἐλπιζόμενον ζῆλον και πίστιν.

Αὕτη ἡ ἡμετέρα ἀνακτορικὴ προσταγὴ, τὴν ὁποῖαν θέλεις φυλάξῃ ἀπαράλλακτως, ἀναγνωρίζων τὸ ἱερὸν ἡμῶν σημεῖον, ἐδόθη περὶ τὰ μέσα τοῦ Μουχαρέμ, ἔτει αἰσά († 1816 Φεβρουαρίου 2).

ΣΚΗΝΑΙ

THE

ARGENTINHS ΕΡΗΜΟΥ.

(Ἰδε φυλλάδ. 413, σελ. 99.)

Πρὸς τὸ ἐσπέρας ἔφθασεν ὁ σὶρ Ἑρρίκος εἰς Κορόνδαν, πόλιν ἔχουσαν μεγαλοπρεπῆ λίμνην, και κατέλυσεν εἰς τὴν Fonda italiana, οἰκίαν κατεσκευασμένην ἐξ ἐρυθρῶν κεράμων μεταξὺ αὐλῆς, ὑπὸ ὠραιστάτας δράνας. Πρὸ αὐτῆς ὑπῆρχε μικρὸν ἐργαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπάλουν σάνδαλα, πορτογάλλια, ζυθον, χαλινοὺς, ἄρτον, ὑφάσματα, σάκχαρ, παστούς ἰχθεὶς και τὰ τοιαῦτα· πάντα δὲ ταῦτα ἦσαν ἀτάκτως σεσωρευμένα· ἡ δὲ ἐργοστασιάρχης, ἐκ τῶν μιγάδων γυναικῶν, πίνουσα σιγάρον και περὶ αὐτὴν ἔχουσα τρία ἢ τέσσαρα βρέφη, ἐπρόσφερε βράκιον εἰς τινὰς χωρικοὺς, οἵτινες καθήμενοι ἐπαίζον χαρτί.

Κατὰ τὸν σὶρ Ἑρρίκον ἡ fonda ἦτο κατωτέρα τοῦ χθεσινῷ ὑπαίθρου καταλύματός του· τὸ γεῦμα

συνεκρότει βόφημα ἐκ μακαρονίων, μαγειρευμένον με ἔλαιον, και βρακτόν· ὁ δὲ μάγειρος, κρατῶν ἀλεκτορα μαχητὴν, ἐθεδαίωσεν διτὴ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θέλει μείνει περιπλέον ἐκεῖ, διότι πρὸ πολλοῦ ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πκλίσην τῶν πετεινῶν. Ἀπελπισθεὶς ὁ σὶρ Ἑρρίκος ἐπροτίμησε ν' ἀκολουθήσῃ τὸν μάγειρον, και νὰ θρέψῃ ἀντὶ τοῦ στομάχου τοῦ ὀφθαλμοῦ του. Ὅτε ἐπλησίασεν εἰς τὸ στάδιον, εἶδε καταβαίνοντα ἀπὸ τοῦ ἵππου κύριον τινά· ἦτο δὲ ὁ κύριος οὗτος ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου, ὅστις ὑπερηγάπα τὰς μάχας ταύτας τῶν ζώων, ὡς πάντες οἱ συναδελφοὶ αὐτοῦ. Περὶ τὴν κονίστραν συνεπέζετο ὄχλος πολὺς· οἱ ἀλέκτορες ἐφόρουσαν ὀξυτάτας σιδηρᾶς περόνας. Αἱ ἀλεκτοραμαχίαι ἐγίνοντο μεταξὺ φωνῶν και στοίχημάτων και συριγμῶν, ἂν και οἱ μιγάδες εἰνκι φύσει ἀνάληγοι.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ ὀδοιπόρος και ὁ ὀδηγός του ἀνεχώρησαν διευθυνόμενοι εἰς τὴν ἐκφυλιν τοῦ Σανταρόζα· ἀλλ' ὁ ἄνεμος ἦτο καυστικὸς ὅμοιος πρὸς ἀτμὸν κλιθάνου· οἱ βόες, οἱ ἵπποι, τὰ ἄλλα ζῶα, προκασιθανόμενα θύελλαν, κατεβίβασαν τὴν κεφαλὴν και διευθύνοντο πνευστιώνοντα πρὸς τὸ δάσος. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἵπποι τῶν ἡμετέρων ὀδοιπόρων ἀθυμήσαντες μόλις ἐθάδιζον. Ὁ σὶρ Ἑρρίκος ἠσθάνετο τὴν κεφαλὴν βραεῖαν, και κατάκοπον τὸ στήθος· πτηνὰ, ὄφεις, πάντα ἐνὶ λόγῳ τὰ ζῶα ἐπέτων, εἶρποντο και ἐθάδιζον ὡς παράλυτα· νέφος ἄμμου ἐσκέπαζε και αὐτὸν τὸν ἥλιον, και δυστυχῶς οὐδὲ καλύθη ἐφαίνετο καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν περιφέρειαν. Μόνος ὁ ὀδηγός, ἀπαθής και ἡσυχος, παρετήρει τὰ συμβαίνοντα και τὸν ἥλιον, ὅπως ἀποφασίσῃ τί πρέπει νὰ κάμῃ, διότι πρῶτον τότε ἐπεσκέπτετο τὰ μέρη ἐκεῖνα. — Πρέπει, εἶπεν ἐπὶ τέλους, νὰ ἐμβῶμεν εἰς τὸ δάσος, ἕως οὐ περάσῃ ἡ θύελλα.

Και ἐλθόντες μετὰ σπουδῆς εἰς δάσος ἐπέζευσαν· ὁ δὲ ὀδηγός ἀπομακρυνθεὶς ὀλίγον, ὡσφραίνετο τὸν ἄνεμον ἀνησύχως. — Τί τρέχει, Παστόρ; ἠρώτησεν ὁ Ἑρρίκος.

— Βλέπω, ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν εἴμεθα μακρὰν τῶν Ἰνδῶν, και μὰ τὴν πίστιν μου δὲν πολυνοστιμεύομαι τὴν γειτονίαν των.

Ἐπειδὴ ὅμως περὶ τοὺς ὀδοιπόρους ἦσαν μόνον δένδρα και χόρτα, ὁ σὶρ Ἑρρίκος ἐνόμισεν ὅτι ὠνεύετο ὁ ὀδηγός του· οὗτος ὅμως, δακτυλοδεικτικῶς στρογγύλας τινὰς ὄπας εἰς τὸ ἔδαφος, — Ἰδοῦ, εἶπε, τὸ σημεῖον τῶν πάλων τοὺς ὁποίους στήνοντες οἱ Ἰνδοὶ, ἀπλόνουν και ζηραίνουν τὰ δέρματα τῶν ζώων. Καὶ ὁ χόρτος αὐτὸς ἔχει ἀκόμη τὴν μυρωδιάν των· δὲν τὴν αἰσθάνεσαι; — Ἰδοῦ παρεκεῖ και ἔχνη φωτιάς· εἶχαν και γυναῖκα μαζῆ των· διότι βλέπω εἰς τὴν σάκτην τὸν τύπον μικροῦ ποδαρίου και μερικὰς τρίχας γυναικείου ἐπανωφορίου. Ἄν ἐπιστρέψουν!

— Ἄν ἐπιστρέψουν ὑπερσπιζόμεθα.
— Ὡ κύριε! βλέπω ὅτι δὲν γνωρίζεις τοὺς Ἰνδοὺς· εἶναι χειρότεροι καὶ τῶν μαύρων ἐνόσω ζοῦν εἰς τοῦτον τὸν τόπον, ἡσυχίαν δὲν θὰ ἔχωμεν.

Ἐνῶ δὲ ὠμίλει μικρὸς κρότος ἠκούσθη ὀπισθεν τοῦ σιρ Ἑρρίκου, ὅστις στραφεῖς εἶδε τριακονταπέντε ἢ τριακονταεξὲς ἐτῶν γυναῖκα ὑψηλὴν καὶ μελαγχροινὴν. Τὸ πρόσωπόν της, εἰ καὶ εὐμορφον, ἦτο στρυφνὸν καὶ ὠργισμένον, τὸ δὲ ἔνδυμα κομψόν. Τόσω δὲ ἀπροσδόκητος ἦτο ἡ ἐμφάνειός της, ὥστε ὁ σιρ Ἑρρίκος ἀνεσκίρτησεν. Ὁ ὀδηγὸς, ἀτενίσας αὐτὴν μὲ δυσπιστίαν καὶ ἀλαζονικῶς·—Εἰπέ με, τὴν ἠρώτησεν, εἶμεθα ἀκόμη μακρὰν ἀπὸ τὴν ἑπαυλιν τοῦ δὸν Ἐστεβάν Γονζαλῆς; Ὁ κύριος οὗτος ἐκεῖ πηγαίνει, καὶ μόνος ὁ φόδος τοῦ κακοῦ καιροῦ μᾶς ἐβίασε νὰ καταφύγωμεν ἐδῶ.

— Ὀνομάζομαι Κάρμεν, ἀπεκρίθη ἀξιοπρεπῶς τε καὶ μελαγχολικῶς ἡ Ἰνδὸς, καὶ εἶμαι χήρα τοῦ κασίκου Ἀρράγια· καὶ ἐπειδὴ ἀνήκω εἰς τὸν δὸν Ἐστεβάν, μὲ εἶναι εὐκολον νὰ σᾶς ὀδηγήσω εἰς τὸ ὑποστατικόν του. Προσμεῖνάτέ με νὰ ὑπάγω νὰ φέρω τὸ ἄλογόν μου, τὸ ὅποιον βόσκει ἐκεῖ κάτω.

— Ὅχι, ἀνέκραξεν ὁ ὀδηγὸς, φοβούμενος ἐπιβουλὴν· τὸ ἄλογόν μου εἶναι δυνατόν, ἀναβαίνεις ὀπίσω μου καὶ τοιουτοτρόπως δὲν χάνομεν καιρόν!

Ἡ Κάρμεν ἐδίστασε, καὶ ἐφάνη παρατηροῦσα μὲ προσοχὴν τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ὀδηγοῦ καὶ τοῦ σιρ Ἑρρίκου· μετὰ μικρὸν ὅμως εἶπεν·—Ἔστω, πηγαίνωμεν. Καὶ ἀναπηδήσασα ἐλαφρῶς εἰς τὸν ἵππον τοῦ Παστόρ, καὶ χωρὶς νὰ πιάσῃ τὴν ζώνην του, ἐδείκνυε τὸν δρόμον διὰ τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ ἐκβῶσιν ἀπὸ τὸ δάσος. Ἐν τοσοῦτῳ ἡ θύελλα ἐμαίνετο, βρονταὶ δὲ καὶ ἀστραπαὶ ἔσειον τὴν γῆν. Ὅτε δὲ κατώρθωσαν νὰ ἐξέλθωσι τοῦ δάσους, ἡ Κάρμεν δακτυλοδεικτῆσασα μέλιν τι ἀντικείμενον πρὸς τὸν ὀρίζοντα·—Ἰδοὺ, εἶπε τὸ ὑποστατικὸν ὅπου πηγαίνετε. Ἐὰν δὲν ἐκάμετε τόσω μεγάλον γῦρον, θὰ ἦσθε ἐκεῖ πρὸ πολλοῦ.

Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἐπέβησεν, καὶ χωρὶς νὰ χαιρετίσῃ τοὺς ξένους ἐπανήλθεν εἰς τὸ δάσος.—Ἔρχου καλῆ, μάγισσα, εἶπεν ὁ ὀδηγὸς κεντῶν τὸν ἵππον τοῦ τίς ἤξευρε· ἂν δὲν ὑπάγῃ νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς Ἰνδοὺς νὰ μᾶς κυνηγήσουν;

Μετὰ δύο δὲ ὥρας, κολυμβῶντες μάλλον ἢ βαδίζοντες, τόσω βραχδείᾳ ἦτο ἡ βροχὴ, ἐφθασαν εἰς Σάνταρόζαν.

Ἡ δὲ Κάρμεν ἐνόσω μὲν ἔδραχε ἐκάθητο ζκρωμένη ὑπὸ πυκνόφυλλον δένδρον· ἀφοῦ δὲ παρήλθεν ἡ βροχὴ μετέβη εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἀλόγου της, καὶ τὸ ἐσπέρας ἦλθεν εἰς μέρος τοῦ δάσους πολὺ ὀλιγώτερον πυκνόν. Ἐκεῖ καταβᾶσα ἐκάθησε καὶ βλοῦσα τὴν κεφαλήν μεταξὺ τῶν χειρῶν της ἐβυθίσθη εἰς σκέ-

ψεις. Αἶφνης ἀνετινάχθη ὡς ἂν προσέβαλε παράδοξός τις ἤχος τὰς ἀκοάς της· ἤνοιξε τὸ στόμα καὶ κτυπήσασα αὐτὸ ἐμιμήθη τὴν φωνὴν νυκτερινοῦ πτηνοῦ· εἰς τὴν φωνὴν ταύτην ἀπάντησεν ἀμέσως ἄλλη, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνθρωπὸς τις ἐφάνη. Καὶ ἐκεῖνη διευθυνθεῖσα πρὸς αὐτόν·—Πρὸ πολλοῦ, εἶπε, σὲ περιμένω. Τὸ μέρος τοῦτο μὲ εἶναι ἀγνωστον· πρῶτην φοράν τὸ βλέπω καὶ ἀπορῶ διὰ τί μ' ἔφερες ἐδῶ.

— Εἶχα τὸν λόγον μου, ἀπεκρίθη ἐντόνως ὁ νεωστὶ ἐλθὼν, γέρον ὑψηλός, λευκὴν ἔχων τὴν κόμην, μελανωπὴν τὴν ὄψιν, μαύρους ζωηροτάτους ὀφθαλμούς καὶ ἐνδεῆ μύστακος καὶ γενείου τὸ χεῖλος καὶ τὸν πώγωνα, ὡς πάντες οἱ γνήσιοι Ἰνδοί. Ἦτο δὲ οὗτος ὁ μάντις ἡ βροῦγος τῆς φυλῆς εἰς ἣν ἀνήκεν ἡ Κάρμεν, καὶ ὡς οἱ λοιποὶ συνάδελφοί του ἦτο πρὸς τούτους καὶ ἱερεὺς καὶ ἰατρός. Ὡς ἰατρός ἔφερε πρὸς τὴν ζώνην μικρὸν δερμάτινον σάκκον, περιέχοντα τὰ ἀναγκαῖα εἰς Ἱπποκράτην τῆς ἐρήμου, ἦτοι νυστέρια ἐξ ὀστέων ἰχθύος, μαχαίριδιον κοπτερόν καὶ ζηρά τινα χόρτα, τὰ ὅποια μασσῶν ὁ βροῦγος ἐπιθέτει εἰς πάντα ἀδιακρίτως τὰ τραύματτα. Ὁ ἵππος του ἤρχετο κατόπι, κόσμημα ἔχων πτερὰ στρουθοκαμήλου· ὁ βροῦγος, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς λόγχης του, ἠτένισεν ἐπὶ μικρὸν τὴν χήραν τοῦ κασίκου Ἀρράγια, καὶ μετὰ ταῦτα λαβὼν ἀπὸ τῆς χειρὸς ὠδήγησεν εἰς δικόρουρον (*) φοίνικα, ὑψηλότερον πάντων τῶν περὶ αὐτὸν δένδρων, καὶ διέταξεν αὐτὴν νὰ γονυπετήσῃ.

— Ἐδῶ, εἶπε, τὸν ἐβάλαμεν ἀφοῦ τὸν ἐσώσαμεν ἀπὸ τὰς χειρᾶς τῶν Ἰσπανῶν.

Πρὸς ταῦτα ἡ Κάρμεν ἀφείσα ὀδυνερὰν φωνήν· — Ἐδῶ! ἀνέκραξε· δὲν τὸ ἤξευρα· διὰ τί μὲ τὸ ἐκρυψες;

— Διότι δὲν εἶχε φθάσει ἀκόμη ἡ ὥρα νὰ τὸ εἰπῶ. Ὁ Ἀρράγιας, ὁ μεγαλύτερός μας ἀρχηγός, ἀναπύεται ἐδῶ ὑποκάτω τούτου τοῦ φοίνικος, τὸν ὅποιον ὁ ἅγιος (Θεὸς) μᾶς ἔδωκεν ὡς σπάνιον καὶ πολύτιμον πρᾶγμα. Ἐδῶ θὰ ἔλθουν οἱ ἀρχηγοὶ μας νὰ ὀρκισθοῦν ὅτι θὰ ἐκδικηθοῦν τὸν θάνατόν του.

Ἄλλ' ἡ Κάρμεν δὲν ἤκουε. Γονυπετῆς εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν εἶπεν ὁ μάντις ὅτι ἦτο ὁ τάφος τοῦ ἀνδρός της, ἐφαίνετο ὅλη βυθισμένη εἰς παρελθούσας ἀναμνήσεις. Μετ' ὀλίγον ἀνθρωποὶ τινες, ἐξεληθόντες ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ δάσους, ἐπλησίασαν αὐτήν. Ἦσαν δὲ οἱ τέσσαρες κυριώτεροι κασῖκοι τῆς φυλῆς τῆς Κάρμεν, ὁ Ζουρικίν, Βονιφάτιος, Πέπης καὶ Χριστοβάλ. Σταθέντες δὲ ὀπισθοῦν μακρὰν τοῦ μάντεως, ἐφαίνοντο περιμένοντες διαταγὴν αὐτοῦ ὅπως προχωρήσῃ· τούτου δὲ γενομένου ὁ προσβύτερος ἀποταθεὶς πρὸς τὴν χήραν εἶπε ταῦτα·

— Ἀκουσον, Κάρμεν, ἰδοὺ δεκατέσσαρα ἔτη ἀφοῦ ὁ γενικός μας κασῖκος, ὁ σύζυγός σου, ἀπέθανεν.

(*) Ἱερός περὶ τοῖς Ἰνδοῖς ὁ δικίκετος φοῖνιξ.

Ἐχεις δύο υἱούς, καὶ καθὼς μᾶς ἐβεβίωσεν ὁ βροῦγος, φαίνεται ὅτι τοὺς ἀνατρέφεις νὰ γίνουν ἀρχηγοὶ καὶ νὰ διαδεθοῦν τὸν πατέρα των. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐρχομένου φεγγαρίου θὰ ὑπάγωμεν εἰς Κορδόβαν, ὅπου θὰ κάμωμεν μεγάλην εἰσβολὴν καὶ θὰ ἐπιστρέψωμεν μὲ κτήνη, αἰχμαλώτους, διαμνητικά, λάφυρα διαφόρων εἰδῶν καὶ λοιπά. Φέρε λοιπὸν τοὺς υἱούς σου.

Ἡ Κάρμεν ὅμως ἐφαίνετο δισταζούσα.—Οἱ υἱοί μου, εἶπεν ἐπὶ τέλους, δὲν θὰ μὲ ἀκολουθήσουν, διότι ἀγαποῦν τὸν δὸν Ἐστεβάν καὶ ἐλησμόνησαν τὴν ἐρημον. Ὅλην τὴν ἡμέραν μὲ κατατῆκει ἡ λύπη, ὅταν ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἂν ἦσαν ἐδῶ θὰ ἦσαν ἀρχηγοὶ, ἐλεύθεροι, εὐτυχεῖς, καὶ ὅτι δὲν κατώρθωσα ἀκόμη νὰ τοὺς καταπέσω νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν φυλὴν μας· ὑπάρχει ὅμως ἓνας τρόπος, νὰ τοὺς ἀρπάξτε, καὶ ἀφοῦ ἄπαξ ἔλθουν ἐδῶ δὲν θὰ φύγουν πλέον, εἶμαι βεβαία.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ κασῖκοι ἐσκέπτοντο· μετὰ δὲ μικρὸν ἠρώτησαν·

— Ἐμβαίνουν συχνὰ μόνοι;

— Ποτέ· ἐκτὸς μόνον ὅταν συνοδεύουν ἡ τὸν δὸν Ἐστεβάν ἢ τὸν ἐπιστάτην Δημήτριον,

Πρέπει λοιπὸν νὰ προσβάλωμεν τὸ ὑποστατικόν. Ἐχει ὄπλα ὁ δὸν Ἐστεβάν;

— Καί, ἔχει. Ὅμως πρέπει νὰ μὲ ὀρκισθῆτε ὅτι δὲν θὰ βλάψετε τὸν δὸν Ἐστεβάν καὶ τὰς θυγατέρας του.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἰνδοὶ δὲν ἀπεκρίθησαν, ἡ Κάρμεν ἐπανελάβε ταῦτα·

— Ἀπαιτῶ νὰ ὀρκισθῆτε ὅτι δὲν θὰ τοὺς πειράξετε, διότι ὁ δὸν Ἐστεβάν ἐφάνη πατήρ καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν υἱῶν μου.

— Δὲν ἠμποροῦμεν τίποτε νὰ ὑποσχεθῶμεν, ἀπεκρίθησαν· ἂν προσβάλωμεν τὰ ὑποστατικά καὶ προκύψῃ κατόπι συμπλοκὴ, τίς ἠμπορεῖ νὰ προσέχη τί θέλει γίνῃ;

Ἄλλ' ἡ Κάρμεν κατείχετο ὅλη ὑπὸ ἀδημονίας· εἰς δὲ τῶν κασίκων ἐξηκολούθησε λέγων·

— Ἐπιθυμοῦμεν ν' ἀρπάξωμεν τοὺς υἱούς σου... Συλλογίσου ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι εὐκολον· καὶ διὰ τοῦτο τί θὰ μᾶς δώσης;

— Τί θὰ σᾶς δώσω! ἀνεφώνησεν ἡ Κάρμεν. Ὅθ σᾶς δώσω ἀρκετὰ χρήματα, ὥστε καθεὶς ἀπὸ σᾶς ν' ἀποκτήσῃ ἀσημένια σκεῦη τοῦ ἀλόγου του, πρὸς τούτους δὲ καὶ ὅσον βακί θέλει.

Οἱ κασῖκοι ἐξεκαρδίσθησαν γελῶντες καὶ εἶπον· — Μᾶς πέρνεις λοιπὸν διὰ τρελοῦς; Ποῦ θὰ τὰ εὔρης τὰ χρήματα;

— Τοῦτο εἶναι ἐδική μου ὑπόθεσις, ἀπεκρίθη προσελθθεῖσα ἡ Κάρμεν· ἐὰν ὅμως δὲν θέλετε ἄς παύσωμεν.

Οἱ ἀρχηγοὶ ἐδίσταζον.

— Τὴν παραμονὴν τῆς προσβολῆς, ἀπεκρίθη τις ἐξ αὐτῶν, θὰ μᾶς φέρῃς ἐδῶ τὰ ὑποσχεθέντα.

— Καὶ τί ἐγγύησιν θὰ μὲ δώσετε; ἠρώτησεν ἡ Κάρμεν δυσπιστοῦσα καὶ αὐτὴ.

— Σὲ δίδομεν τοὺς υἱούς μας, καὶ τοὺς κρύπτεις εἰς μέρος ἀσφαλές τοῦ ὑποστατικοῦ.

Μετὰ μικρὸν δὲ συλλογισμὸν ἡ Κάρμεν εἶπεν·

— Ἀκούσατε· μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ὁ δὸν Ἐστεβάν θ' ἀναχωρήσῃ μὲ τὰς θυγατέρας του· τότε εὐκόλως γίνεται τὸ πρᾶγμα.

Σύμφωνοι ἀνέκραξαν οἱ κασῖκοι.

Ἐνῶ δὲ ἐγένετο ἡ συνδιάλεξις αὕτη ὁ μάντις, ἐκβαλὼν ἀπὸ τοῦ σάκκου του μικρὰ τινα κηρία, τὰ ἔβιαλεν ἐπὶ τοῦ μέρους τὸ ὅποιον εἶχεν εἰπεῖ ὅτι ἦτο ὁ τάφος τοῦ Ἀρράγια καὶ τὰ ἦναψεν. Οἱ δὲ κασῖκοι, ἐλθόντες καὶ στρέψαντες τὸ ἄνω μέρος τῶν λογχῶν πρὸς τὸν τάφον τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἀνεένεωσαν τὸν ὄρκον νὰ ἐκδικηθῶσιν αὐτόν.

Ἡ σελήνη ἐν τοσοῦτῳ ἀνέτειλε. Καὶ οἱ μὲν ἀρχηγοὶ ἀνεχώρησαν, ἡ δὲ Κάρμεν ἔμεινε μόνη, γονυπετῆς ἐπὶ τοῦ τάφου καὶ κλαίουσα. Ὅτε δὲ ἐπλησίασεν ἡ αὐγὴ ἐσηκώθη, διευθύνθη εἰς τὴν ἑπαυλιν, καὶ ἐνῶ πάντες ἀνεπαύοντο, εἰσεχώρησεν εἰς τὸ μικρὸν της δωμάτιον.

Δ'.

Δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ σιρ Ἑρρίκου εἰς τὴν ἑπαυλιν, μεταξὺ τοῦ δὸν Ἐστεβάν καὶ τῶν θυγατέρων του ἐγένετο σπουδαιοτάτη συνομιλία. Ὁ ταχυδρόμος εἶχε φέρει ἀπὸ Ροζόριον μικρὰν δέσμην περικλείουσαν δύο θήκας, τῶν ὁποίων ἐκάστη περιείχε σκολαρίκια καὶ καρφίδας μετ' ἀδαμάντων καὶ σμαράγδων. Ὁ δὸν Ἐστεβάν ἀνοίξας τὴν ἐπιστολὴν μετέβη εἰς τὸν κήπον, ὅπου ἦσαν αἱ θυγατέρες του, αἰτινες καθήμεναι ὑπὸ σκιᾶν δένδρου ἐκέντου διὰ τὸν πατέρα των ὠραῖον τάπητα. Ὅτε τὰς εἶδε καταγινομένας μὲ τόσῃ ἀθωότητι καὶ ἀφροντησίαν, καὶ ἐνθυμήθη ὅτι ἐμελλε νὰ χωρισθῇ ἀπ' αὐτάς, ἡ καρδία του ἐθλίθη. Ὁ βίος του ὑπεβλήθη ἄλλοτε εἰς φρικώδεις δοκιμασίας, τὰς ὁποίας συνεπλήρωσεν ὁ πρόωρος θάνατος τῆς γυναικὸς του· πρὸ δεκαπέντε ὅμως ἐτῶν, ἀναχωρήσας εἰς τὰ ὑποστατικά του, μόνην παρηγορίαν καὶ χαρὰν εἶχε τὰς δύο θυγατέρας. Καὶ μόνη ἡ ἰδέα ὅτι θὰ χωρισθῆ ποτε ἀπ' αὐτῶν τὸν κατέτρεχε. Καὶ ὅμως καθόσον ἐπροχώρει ἡ ἡλικία του, ἐπέθετο ὅτι ἔπρεπε νὰ δώσῃ εἰς αὐτάς προστάτας. Ἐπὶ τούτῳ εἶχε πραγματοποιήσει τοὺς δύο υἱούς τοῦ φίλου του, οἵτινες ἐληθόντες, ὡς εἶδομεν, πρὸ τινος καιροῦ κατέλυσαν ἡμέρας τινὰς εἰς τὴν ἑπαυλιν.

Ἐνῶ δὲ ἠτοιμάζετο νὰ ὀμιλήσῃ, βαθὺς στεναγμὸς ἐξῆλθεν ἀκουσίως ἐκ τοῦ στήθους του.

— Σὺ εἶσαι, τατίτα (παπᾶ); ἠρώτησαν συγχρόνως καὶ αἱ δύο.

— Ναι, ἀγαπητά μου! ἔχω νὰ σᾶς διακοινώσω μίαν εἰδήσιν.—Καὶ εἰδείξε τὰς θήκας καὶ τὴν ἐπιστολήν.

Καὶ καθήσας πλησίον τῶν ἠνοιξεν αὐτάς καὶ εἰδείξε τὰ κοσμήματα.

— ὦ! ἀνεφώνησαν καὶ αἱ δύο· τί λαμπρὰ εἶναι! Σὺ, τατίτα, μᾶς τὰ χαρίζεις;

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ἐναγωνίως ὁ πατήρ· σᾶς τὰ στέλλει ὁ παλαιός μου φίλος Ἀνισίτος Καθράλ.

Τοῦτο ἀκούσασα ἡ Εὐσπλαγχνία συνωφρυνώθη ἐλαφρῶς, ἐνῶ ἡ Λύπη, νεκρικωτέρα τῆς ἄλλης, ἐξηκολούθει θαυμάζουσα.

— Ναι, ἐπανελάθει ὁ Γονζάλεζ, ἰδοὺ ἐπιστολὴ τὴν ὁποίαν μοὶ ἔστειλε.

Καὶ ἀνέγνω αὐτήν. Ὁ δὸν Ἀνισίτος Καθράλ ὁ ἄνωτος ἐζήτησε νύμφας διὰ τοὺς δύο τοῦ υἱοῦ τὰς δύο θυγατέρας τοῦ δὸν Ἐστεβάν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἠτένισε τὰς νέας ἀναμένων ἀπάντησιν· ἀλλ' οὐκ ἦκουσθη.

— Τί λέγετε λοιπὸν; ἠρώτησεν.

— Ἄγνοῶ, ἀπεκρίθη ἡ Εὐσπλαγχνία, τί σκοπὸν ἔχει ἡ Λύπη τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν αἰσθάνομαι καμμίαν ἐπιθυμίαν νὰ ὑπανδρευθῶ. Πρὸ πολλοῦ ἤθελα νὰ σὲ τὸ εἶπῶ, καὶ σήμερον χαίρω ὅτι μ' ἐδόθη ἀφορμὴ...

— Καὶ ἐγὼ, ἀνεφώνησεν ἡ Λύπη κλαίουσα σχεδὸν νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὴν Εὐσπλαγχνίαν! νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὸν πατέρα μου! Ἀδύνατον.

Καὶ κλείσασα μετὰ σπουδῆς τὰς θήκας·

— Ἐπιστρέψε, εἶπεν, εἰς τὸν φίλον σου τὰ δῶρα ταῦτα.

Ὁ Γονζάλεζ ἔμεινεν ἐκπληκτος.

— Πῶς! ἠρώτησεν, ἡ ἀποποίησίς σας εἶναι θετική; Σκεφθῆτε καλᾶ, κόραι μου· οἱ υἱοὶ τοῦ φίλου μου εἶναι νέοι καλοναθρεμμένοι, πλούσιοι καὶ εὐφρεῖς, εἰς ἕνα λόγον τέλει· ἰππόται. Τί περισσώτερον ἐπιθυμεῖτε;

Τί ἐπεθύμει ἡ Εὐσπλαγχνία θὰ ἐδυσκολεύετο ἴσως νὰ τὸ εἶπῃ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ. Ἐκ τῶν πλεονεκτημάτων τῶν νέων ὅσα ἀνέφερον ὁ πατήρ τῆς ἐν μόνον ἔλειπε, τὸ κυριώτατον καὶ ἀναγκαιότατον, ἡ ἀμοιβαία, λέγω, συμπάθεια ἢ συνδέουσα δύο καρδίας· ὡς ἀνατραφεῖσα ὅμως εἰς τὴν ἔρημον καὶ μὴ ἔχουσα τὴν ἑξὶν νὰ διακρίνη τὰ αἰσθηματά τῆς, εἶπεν ἀφελῶς ὅτι ἡ φύσις τῆς ὑπηγόρευεν. Ἐπανελάθει λοιπὸν καὶ αὐτὴ τὰ αὐτά, ἀλλὰ μετὰ τῆς σταθερότητος καὶ ἀξιοπροσέπειας, ὥστε ὁ δὸν Ἐστεβάν ἐνόησεν ὅτι περιττὴ ἦτο πᾶσα συζήτησις. Ἐπανελάθει δὲ εἰς τὸ δωμάτιόν του ἐβιάσθη νὰ γράψῃ εἰς τὸν φίλον του ὅτι αἱ κόραι του ἦσαν νέαι, δειλάι καὶ ἀναποφάσιστοι, ὅτι δὲν ἐτόλμων νὰ ἐκφρά-

σωσι γνώμην περὶ γάμου, καὶ ὅτι καλὸν ἦτο νὰ ἀνευώσωσιν οἱ δύο νέοι τὴν ἐπίσκεψίν των ὅπως γνωρισθῶσι καλῆτερα. Τὸν παρεκάλει δὲ νὰ συνοδεύσῃ καὶ αὐτὸς τοὺς υἱοὺς του, ὅπως μάθῃ καὶ διὰ ζώσης πόσον εὐτυχῆς θὰ ἦτο συγγενεῶν μετ' αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔμελλε νὰ σταλῇ μετὰ τινὰς ἡμέρας· ἀλλ' ὅμως, ἀφοῦ ἔγραψεν αὐτὴν ὁ δὸν Ἐστεβάν, ἐφάνη πλέον ἡσυχος· διὸ τὴν ἐπιούσαν ἔσπευσε νὰ μεταβῇ εἰς συνάντησιν τοῦ σὶρ Ἐρρίκου, ὅστις, ὡς εἶδομεν, ἤρχετο καταμαστιζόμενος ὑπὸ ῥαγδασιότητος βροχῆς.

Εὐθύς καὶ στεγνὰ ἐνδύματα, καὶ καλὸν πῦρ, καὶ εὐρύχωρον δωμάτιον, καὶ καφῆς, καὶ οἶνος ἐδόθησαν εἰς τὸν ξένον. Ὁ δὸν Ἐστεβάν πρῶσιον εἰς αὐτὸν τοὺς δύο θετούς υἱοὺς του, τοὺς υἱοὺς τῆς Κάρμεν, τῶν ὁποίων τὸ ἐξωτερικὸν ἐθαύμασεν ὁ Ἄγγλος, καὶ μάλιστα τοῦ Ἰωσήφ, ἔχοντος ὥραϊον ἀνάστημα καὶ χαρακτηριστικὰς ὄψεις ἑλληνικούς· ὅτε δὲ εἶδε καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν τὴν ἀνεγνώρισε, καὶ διηγήθη εἰς τὸν δὸν Ἐστεβάν τὰ ἔχνη τῶν Ἰνδῶν, τὰ ὁποῖα ὁ ὀδηγὸς του ἀνεκάλυψεν εἰς τὸ δάσος. Ὁ δὲ δὸν Ἐστεβάν ἀπεκρίθη—Καὶ ἐγὼ ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Κάρμεν ἔχει πάντοτε σχέσεις μετὰ τὴν φυλὴν τῆς, καθὼς ὅσον μάλιστα συχνά γίνεται ἄφαντος, χωρὶς νὰ ἤξεύρωμεν ποῦ ὑπάγει. Ἐπειδὴ ὅμως ἀπὸ δεκαπέντε ἐτῶν εἶναι ἐδῶ, καὶ ἐπιστρέφει τακτικᾶ, καὶ κανεὶς ἀπὸ τὴν φυλὴν τῆς δὲν μᾶς ἐβλάψε, δὲν ἀνησυχῶ.

Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁ σὶρ Ἐρρίκος ἐγνώρισεν ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαύλεως. Ἐθαύμαζε πρὸ πάντων τὸν νοῦν τοῦ Ἰωσήφ, τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτηριστοῦ του, καθὼς καὶ τὰ εὐγενῆ του αἰσθηματά καὶ εὐχαριστεῖτο συντελῶν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς εὐγενεῦς αὐτοῦ φύσεως. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἡ Κάρμεν εἶδε τὸν υἱὸν τῆς κρατοῦντα βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐχάρισεν αὐτῷ ὁ ξένος Ἄγγλος, καὶ τὸν ἐπέπληξεν εἰποῦσα, ὅτι λησμονεῖ ὅτι εἶναι υἱὸς ἀρχηγοῦ Ἰνδοῦ, καὶ ὅτι ἐπομένως οὐδὲν κοινὸν ὑπάρχει μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν βιβλίων.

— Ἀγαπητή μου μαμμία (μάννα), ἀπεκρίθη ἡ Κάρμεν, ἐνῶ πρέπει νὰ λησμονήσω ὅτι εἰμι υἱὸς ἀρχηγοῦ Ἰνδοῦ, αἰωνίως μετὰ τὸ ἐνθυμίζεις!... Πλὴν τοῦτου ὁ δὸν Ἐστεβάν μᾶς ἀνέθρεψεν ὡς τέκνα του, καὶ ποτὲ δὲν ἀφῆκε νὰ στερηθῶμεν τὸ παραμικρόν.

Ἡ Κάρμεν ἠτοιμάζετο ν' ἀποκριθῇ ὅτε ἠκούσθη ἡ φωνὴ τῆς Εὐσεβείας, καλούσης αὐτήν. Ἐμίσει δὲ ἔτι μᾶλλον ἡμέρᾳ τῆς ἡμέρας τὸν σὶρ Ἐρρίκον βλέπουσα πόσον συνετέλει εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ υἱοῦ τῆς. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἐμμανουὴλ, νεώτερος δύο ἔτη, ἦτο ὀλιγώτερον σταθερὸς καὶ παρεσύρετο εὐκολώτερον ὑπὸ τῆς μητρὸς του, οὐχὶ ὅμως πάντοτε, διότι ὑπερηγάπα τὸν Ἰωσήφ.

ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΣ ΕΛΛΗΝ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ (*).

Ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικὴ ἀποικία, παρτοῦσα ἀξιοπαίτως τὰ ἔχνη τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενῶν, ἰδρύσατο *Φιλόμουσον Σύλλογον*, σκοπὸν ἔχοντα, κατὰ τὸ Ἄρθρον τοῦ Καταστατικοῦ, «τὴν πραγμάτωσιν παντὸς τείνοντος πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἑλληνισμοῦ.» Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τοῦ σκοποῦ τούτου συνεστήθη Μουσεῖον, δικιρούμενον εἰς τέσσαρας κλάδους, ἦτοι εἰς Διδακτῆριον, Βιβλιοθήκην, Ἀναγνωστήριον καὶ Ἐπιστημονικὰς συλλογὰς.

Καὶ εἰς μὲν τὸ Διδακτῆριον παραδίδονται κατὰ Κυριακὴν καὶ κατὰ πᾶσαν μεγάλην ἑορτὴν «μαθήματα ἐπιστήμης καὶ τέχνης»· εἰς δὲ τὴν Βιβλιοθήκην ἀποταμειεύονται βιβλία πάσης ὕλης καὶ γλώσσης δωρούμενα ἢ ἀγοραζόμενα· εἰς τὸ Ἀναγνωστήριον παρατίθενται ἡμεδαπαὶ καὶ ξένα ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ συγγράμματα, καὶ αἱ Ἐπιστημονικαὶ συλλογαὶ περιλαμβάνουσιν ἀντικείμενα ἀρχαιολογίας, φυσιογραφίας, καλλιτεχνίας καὶ ἐθνογραφίας.

Πρὸς τοῦτοις συνέστησεν ὁ Σύλλογος καὶ λέσχην καὶ ταμεῖον ἀγαθοεργίας, οὗτινος τὰ κεφάλαια συνετέλεσαν καὶ συντελοῦσιν εἰς ἀνακούφισιν ἀπόρων, καὶ ἰδίως οἰκογενειῶν τινῶν ἐκ τῆς πολυπαθοῦς Κρήτης.

Ἐκ τούτων συμπεραίνει ὁ ἀναγνώστης πόσον κοινωφελὴς ἔσεται ὁ Σύλλογος οὗτος, ἐὰν ὅσα μὲν ἐπαγγέλλεται γίνωσι πράγματα, ὁ δὲ ζῆλος τῶν δυναμένων νὰ ὑποστηρίξωσιν αὐτὸν δὲν σθεσθῇ μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος, μετ' ἧς ἐσβέσθη καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Ἀθήναις, ὅπου δι' ἀπορίαν κερματίων τινῶν καὶ ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος καὶ τὸ Ἀθήναιον ἐμαράνθησαν. Ναι μὲν δὲν ἀρνούμεθα, μάλιστα καὶ σπεύδομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, τὴν φιλογένειαν τῶν Ἑλλήνων, τῆς ὁποίας ἰδίως κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἔδωκαν γενναῖα δείγματα καὶ οἱ εἰς ἐσχάτιας τῶν ξένων χωρῶν διατρίβοντες· ἀλλ' εἶναι δυστυχῶς βέβαιον ὅτι δὲν δεικνύουσι τὴν αὐτὴν προθυμίαν καὶ πρὸς συντήρησιν τῶν τρόπων ἐκείνων, οἵτινες συντείνουσιν ἀμέσως εἰς τὴν διάδοσιν τῆς παιδείας καὶ τοῦ ἔθνους τὸν φωτισμόν. Διδασκαλίαν καὶ τύπος, τύπος καὶ διδασκαλίαν, ἰδοὺ αἱ δύο κορυφαίωταται μηχαναί, αἱ διανοίγουσαι καὶ ἐκχεροῦσαι τὴν ὁδὸν τὴν ἄγρουν πρὸς τὸν πολιτισμόν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Καὶ διδασκαλίαν λέγοντες δὲν ἐννοοῦμεν μόνην τὴν ἐν τοῖς σχολείοις, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν τοῖς Συλλόγοις, καθόσον, ὡς ὀρθῶς λέγει καὶ ὁ

Καὶ αἱ δύο δὲ ἀδελφαί, ἡ Εὐσπλαγχνία καὶ ἡ Λύπη, ὑπεδέχθησαν τὸν σὶρ Ἐρρίκον μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ ἀξιοπροσέπειας, καὶ ἐπροσπάθουν διὰ παντὸς τρόπου νὰ προλαμβάνωσι τὰς ἐπιθυμίας τοῦ ξένου. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἠγάπησεν αὐτάς ὡς ἄλλος πατήρ, καὶ εἰδείκνυε πρὸς αὐτάς τὸ σέβας ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐμπνέουσιν εἰς πάντα καλῶς ἀνατραφέντα ἢ ἀθωότης καὶ τὸ κάλλος. Συνομιλῶν μετ' αὐτῶν ἡ ἐνώπιον αὐτῶν ἀπέφυγε καὶ τὴν ἐλαχίστην ἔκφρασιν τῶν ψευδῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα ὑποκρίνεται ὁ πολιτισμὸς· διότι ἐνόμιζεν ὅτι τὰ δύο ἐκεῖνα ὠραία ἄνθη τῆς ἐρήμου ἔπρεπε νὰ αὐξάνωσιν ἐντὸς τῆς φυσικῆς αὐτῶν ἀτμοσφαιρας. Δυστυχῶς ὅμως μίαν τῶν ἡμερῶν παρασυρθεὶς εἶπεν ὅτι δὲν ἐπεθύμει νὰ εἶπῃ. Ἀγαπῶν εἰς ἄκρον τὴν ζωγραφικὴν, ἐζωγράφει ἀδικκόπως διάφορα ἀντικείμενα τῆς ἐπαύλεως, καὶ τὰ ἐζωγράφει τόσῳ ἐπιτηδεῖως, ὥστε αἱ δύο νέαι ὑπερέχουσιν βλέποντες αὐτὰ τὸν παρεκάλεσαν μάλιστα νὰ δεῖξῃ εἰς αὐτάς ὅσας ζωγραφίας εἶχεν. Ἐθαύμασαν δὲ πρὸ πάντων τὰς τῆς Ἀλάμβρας, καὶ ἠρώτησαν τί ἐσημαίνει ξένη τις ἐπιγραφὴ γεγραμμένη εἰς τὴν σκηνὴν. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἦτο μικρὸν ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ *Dernier des Abencerrages*. Ὁ Ἄγγλος διηγήθη τότε τὴν ὥρασιότατην ἱστορίαν τῆς δόνας Βλάγκας καὶ τοῦ Μαύρου Ἀσσάν. Ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Ἐμμανουὴλ ἰστάμενοι πλησίον ἤκουσαν αὐτήν.

— Λοιπὸν, ἠρώτησε μετ' ἐμβριθείας ἡ Εὐσπλαγχνία, ἡ δόνα Βλάγκα εἶπεν ὅτι δὲν συγκατετίθετο νὰ ὑπανδρευθῇ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον δὲν ἤθελε.

— Ναι, κυρία.

— Νομίζω ὅτι ἔκαμε καλᾶ.

Ὁ σὶρ Ἐρρίκος ἤλλαξεν εὐθύς τὴν ὁμιλίαν ἰδὼν ὅτι εἶπεν ὅσα δὲν ἔπρεπε νὰ εἶπῃ. Τόσῳ δὲ μᾶλλον ἐλυπεῖτο ὅτι διηγήθη τὴν ἀνωτέρω ἱστορίαν, καθόσον μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἐνῶ ἦτο εἰς τὸν κήπον μετὰ τῆς Εὐσπλαγχνίας, εἶδεν ἐλθούσας μετὰ σπουδῆς πρὸς αὐτὴν δύο μικρὰς δορκάδας, φερούσας εἰς τὸν ἐπιχάριτα καὶ λεπτόν αὐτῶν τράχηλον ὠραία περιδέροια τὰ ὁποῖα, ὡς ἐγνώρισεν ὁ ξένος, εἶχον ἐπιμελῶς κατασκευασθῆ ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ. Ἐρύθηκα ἀνέστη εἰς τὰς παρειὰς τῆς Εὐσπλαγχνίας, ἥτις σπεύσασα παρεκάλεσε τὴν ἀδελφὴν τῆς νὰ ὀδηγήσῃ τὰς δύο μικρὰς δορκάδας εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου εἰργάζοντο. Ὁ σὶρ Ἐρρίκος παρετήρησε τὴν περίστασιν ταύτην, καὶ συνέλαβεν ἀνησυχίας καὶ φόβους διὰ τὸ μέλλον τῆς νέας.

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

(* Καταστατικὸν τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Φιλομούσου Ἑλληνικοῦ Συλλόγου.—Ψηφίσματα τοῦ ἐν Ἀλεξ. Φιλ. Ἑλ. Συλλόγου 1867.

του εν Αλεξανδρείᾳ ἀντιπρόεδρος, «διὰ τῆς ζώσης φωνῆς αἱ ἰδέαι ζωηρότερον περειαγόνται εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἀκροατοῦ (1).» Ἀνάγκη ὅμως νὰ γίνεταὶ κατάλληλος ἐκλογή τῶν μαθημάτων, ἀρμοδίᾳ πρὸς τὸ εἶδος τοῦ ἀκροατηρίου, καὶ τοῦτο ἀπόκειται ἰδίως εἰς τοὺς λόγιους. Οἱ λόγοι εἶναι συνήθως προθυμότεροι τῶν πλουσίων· ὅσον ὁ πλούσιος εἶναι φειδωλὸς περὶ τὴν δαπάνην τὴν ἀπαιτουμένην εἰς σύστασιν συλλόγων καὶ ἐκδοσιν βιβλίων, τόσῳ ὁ λόγιος, γράφων καὶ ὁμιλῶν αἰσθάνεται ὅτι ἀποκτήσας ἅπαξ σοφίαν, καθῆκον ἔχει νὰ μὴ κρύπτῃ τὸ τάλαντον, ἀλλὰ νὰ μεταδίδῃ αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλους. Ὁ πλούσιος, εἰ καὶ ἀπέκτησε τὸ τάλαντον πολὺ ὀλιγώτερον κοπιῶν καὶ πολὺ ὀλιγώτερον δαπανήσας τοῦ ἀποκτήσαντος τὴν σοφίαν, προτιμᾷ νὰ φυλάττῃ αὐτὸ δι' ἑαυτὸν· ἐνῶ ὁ λόγιος οὐ μόνον δὲν φεῖδεται τοῦ διανοητικοῦ αὐτοῦ θησαυροῦ, ἀλλὰ καὶ ἀφιλοκερδῶς δαψιλεύει αὐτὸν, εἰ καὶ περιφρονεῖται ἐνίοτε (2)· διότι τί ἔχει νὰ κερδήσῃ ὁ διδάσκων ἐν τῷ Ἀθηναίῳ, ἢ ἐν τῷ φιλολογικῷ ἢ τῷ φιλομουσικῷ Συλλόγῳ; Πρόκεινται ὅμως πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἀγορεύοντος δύο ὑφαλοί, εἰς ἃς μεγίστη ἀπαιτεῖται προσοχὴ μὴ ἐγχερίψῃ ἢ ἄφαλος τῆς ἐπιδείξεως καὶ ἢ ὑφαλος τῆς μακρογορίας. Ἐὰν ὁ ἀγορεύων, οἰστρηλατούμενος ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φιλαυτίας, δὲν κατορθώσῃ νὰ ὑπερπηδήσῃ αὐτὰς, τὸ μεταδιδόμενον τάλαντον οὐ μόνον δὲν θέλει καρποφορήσει, ἀλλὰ καὶ φορτικὸν θέλει ἀποβῆ (3). Τὸν κίνδυνον τοῦτον δὲν ἀπέφυγον οὔτε πάντες οἱ ἐν Ἀθήναις, οὔτε πάντες οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐν τῷ Ἀθηναίῳ, παραδείγματος χάριν, ἐνῶ κατὰ τοὺς τεθέντας ὑπὸ τοῦ προγράμματος ὅρους τὰ παραδιδόμενα μαθήματα ἔπρεπε νὰ περιστρέφονται εἰς ἀντικείμενα περιεργα, τερπνὰ, χρήσιμα, καὶ ὅσον ἐνεστὶ προσιτὰ εἰς τὴν κοινήν κα-

τάληφιν τῆς τάξεως ἰδίως ἐκείνης τῶν πολιτῶν, ἧτις ἀμοιρεῖ ἀνωτέρας παιδείας καὶ εἰς ἄλλα ἔργα ἀσχολεῖται (1), ἠκούσθησαν φωναί τινες, σοφαὶ μὲν καὶ ἀξιάγαστοι, πρὸς τοὺς πολλοὺς ὅμως ἠχῆσασαι ὡς κύμβαλον ἀλαλάζον.

Εἰς τὰς ὑφάλους ταύτας νομίζομεν ὅτι προσέκοψεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς καὶ ὁ Φιλόμουσος Σύλλογος· διότι ἐκ τῶν μαθημάτων ἅτινα παρεδόθησαν, δύο ἢ τρία ἦσαν, ἂν δὲν σφάλωμεν, ἀναρμόδια πρὸς τοὺς ἀκροαμένους, τῶν ὁποίων τὸν ὅμιλον ἐκάλλυνε μάλιστα καὶ τὸ ὥραϊον φύλον (2). Ναὶ μὲν ὁ ὅρος τοῦ ἀλεξανδρινοῦ προγράμματος, «*μαθήματα τέχνης ἢ ἐπιστήμης,*» εἶναι πλέον περιορισμένος καὶ ἀριστοκρατικώτερος τοῦ τε βυζαντινοῦ καὶ ἀθηναίου, ὁ ἀντιπρόεδρος ὅμως τοῦ Φιλομουσίου Συλλόγου δὲν φαίνεται συμφωνῶν κατὰ πάντα πρὸς αὐτόν (3)· καὶ ἔχει δίκαιον, διότι ὁ σοφώτατος τῶν σοφῶν «*παίζων οὐδὲν ἤττον ἢ σπουδάζων ἐλυσιστέλει τοῖς συνδιατρίβουσιν.*»

Ἀλλὰ καὶ τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου τὴν σύστασιν ἀνακηρύττομεν οὐδὲν ἤττον ἐπωφελῆ. Οἱ Ἕλληνες ἔμποροι δὲν ἀναγινώσκουσι· δὲν ἀναγινώσκουσι δὲ δυστυχῶς οὔτε αἱ γυναῖκες οὔτε τὰ τέκνα αὐτῶν. Εἰ καὶ ὁμολογοῦσι τὰ ἐκ τῆς παιδείας καλὰ, ἅμα ἐπιδοθέντες εἰς τὸν πρακτικὸν βίον κλείουσι τὴν γραμματικὴν, τὴν χρηστομάθειαν, τὴν γεωγραφίαν κλ, καὶ δὲν ἀνοίγουσι πλέον βιβλίον. Οὔτε πρὸς στολισμὸν κἂν δὲν εὐρίσκονται τοιαῦτα ἐπὶ τῶν τραπέζων αὐτῶν. Καὶ ὅμως «*ὄργανον τῆς παιδείας (ἦτοι τοῦ πολιτισμοῦ) τὸ βιβλίον ἐστὶ.*» Τοῦτο τοῦλάχιστον ἐδογματίσει σοφώτερός τις πάντων ἡμῶν, ὁ Πλούταρχος, καὶ τοῦτο ἐπεκύρωσαν οἱ καὶ τοῦ Πλουτάρχου ἐμπειρότεροι αἰῶνες. Ἡ ἐν τοῖς σχολείοις διδασκαλίᾳ δὲν ἀρκεῖ μόνη εἰς μόρφωσιν ἀνδρὸς ἀληθῶς πεπολιτισμένου· διότι ὅσα ἐν αὐτοῖς μανθάνομεν δὲν εἶναι γνώσεις, ἀλλὰ κλειδὸς δι' ὧν ἀνοίγονται τὰ ταμεία τῶν γνώσεων· ταμεία δὲ εἶναι τὰ βιβλία. Δὲν ἀξιοῦμεν νὰ ἐγκύπτῃ εἰς μελέτην ὁ ἔμπορος, ὁ βιομήχανος, ὁ τεχνίτης, ἀλλὰ νὰ ἀναγινώσκῃ ἐν ὄρα ἀναπαύσεως ὅπως αὐξήσῃ τὰς γνώσεις αὐτοῦ, πρὸς ὄφελος τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἐπαγγέλματος. Τὴν τοσαύτην τῶν ἡμετέρων ἀκῆθειαν μυριάκις ἀπὸ εἰκοσι σχεδὸν ἐτῶν ἐστηλιτεύσαμεν, παραθέσαντες μάλιστα πρὸς τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς οἱ ἐκ τῆς Ἑσπερίας ὁμότεχοι αὐτῶν ἐπιδίδονται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν· ἀλλὰ λυπούμεθα λέγοντες ὅτι, πλὴν τινῶν εὐαρίθμων ἐξαιρέσεων, ἐπικρατεῖ πάντοτε ἀναλλοίωτος μετὰ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ

(1) Πανδ. τὸμ. ις', σελ. 235.
(2) Καταστατικὸν κλ. σελ. 15.
(3) Δὲν.

(1) Καταστατικὸν τοῦ ἐν Ἀλεξ. Φιλολ. Συλλόγου, σελ. 14.
(2) Εἶναι ἀξιοσημείωτον πῶς ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἔπαυσε σχεδὸν τὸ πρὸς τοὺς διδασκάλους καὶ τὰ βιβλία σίβας τῶν πρὸ ἡμῶν πλουσίων. Πρὸ τοῦ 1824, ὡς πρὸ τινῶν ἐτῶν ἀπεδείξαμεν δι' ἀριθμῶν, πάντα σχεδὸν τὰ ἑλληνικὰ βιβλία ἐξεδίδοντο φιλοτίμῳ δαπάνῃ ἄρχοντος, κληρικοῦ ἢ ἐμπόρου· καὶ ἰδοὺ πόθεν ἢ ἀφθονία τῶν καλῶν συγγραμμάτων· σήμερον ὅμως ὡς κομῆτης διαλάμπει ὁ πλούσιος, ὁ δαπανῶν εἰς τύπωσιν βιβλίου. Κατὰ τὰ τελευταῖα μάλιστα ταῦτα ἔτη, πλὴν τοῦ ἐν Αλεξανδρείᾳ φιλογενεὸς Κ. Ι. Ἀντωνιάδου, χορηγῆσαντος ἀξιεπίνως συνδρομῆν πρὸς ἔκδοσιν τοῦ βίου τοῦ Οὐασιγκτῶνος καὶ τῆς ιστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, οὐδένα ἄλλον γινώσκομεν συντελέσαντα εἰς τοιοῦτό τι ἔργον. Διδάσκαλος δὲ τις ἐκ τῶν πλέον πεπαιδευμένων, ἔγραψεν ἡμῖν ἐσχάτως ἐκ Φ... ταῦτα· «... Ἄλλ' εἰμὶ διδάσκαλος, ἀπορῶ δὲ πῶς ἢ λέξις αὕτη δὲν ἐσημειώθη μέχρι τοῦδε εἰς τὰ λεξικά ὡς ἰσοδύναμος πρὸς τὸ ἄπορος, καταφρονημένος καὶ τὰ τοιοῦτος ὅμοια, πρὸς δόξαν τοῦ νεωτερίζοντος ἑλληνισμοῦ.»
(3) Παρακαλοῦνται οἱ ἐν Αλεξανδρείᾳ ἀγορεύοντες νὰ μὴ βαρυνθῶσι ν' ἀναγνώσωσιν ὅσα περὶ τούτου ἐγράφησαν ἐν τῷ ΙΕ' τόμῳ τῆς Πανδώρας ἐν σελ. 420—424, καθόσον μάλιστα ἐλέχθησαν τὴν προσοχὴν καὶ τοῦ ἐκ σοφῶν ἀνδρῶν συγκειμένου Φιλολογικοῦ Συλλόγου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

τῶν ἐν τῇ Δύσει ὁμογενῶν ἐμπόρων, καὶ αὐτῶν ἐπιτῶν ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλ' ἡ σύστασις τοῦ Φιλομουσίου Συλλόγου ἔχει τι ἄλλο σπουδαιότατον, σπουδαιότερον καθ' ἡμᾶς πάντων τῶν λοιπῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων, τὴν κοινωνικὴν λέγομεν σύμπηξιν τῆς ἐν Αλεξανδρείᾳ ἑλληνικῆς ἀποικίας. Ἡ ἀποικία αὕτη σύγκειται ἐξ ἑτερογενῶν στοιχείων, πανταχόθεν εἰσβαλόντων χάριν κέρδους εἰς τὴν χώραν τοῦ Χέσπος, στοιχείων ἀντιθέτων κατὰ τε τὴν ἀγωγήν, τὰ ἦθη, τὰς ἔξεις, τὴν συμπεριφορὰν, καὶ μόνον διὰ τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς θρησκευτικῆς συνδεομένην. Συγκροτηθεῖσα οὐ πρὸ πολλοῦ οὔτε καιροῦ ἔτυχεν ἀποχρῶντος ὅπως συζυμωθῆ, οὔτε χειρὸς ἰκανῆς ἢ ἐχούσης τὴν προαίρεσιν νὰ διαπλάσῃ αὐτὴν εἰς σώμα ἑναρμόνιον καὶ ὁμογενές. Ὅτε τοῦλάχιστον ἡμεῖς ἐπεσεκέσθημεν αὐτὴν πρὸ τινῶν ἐτῶν, ἠπορήσαμεν διὰ τὴν παντελῆ ἑλλειψιν καὶ τῶν ἀπλουστάτων κοινωνικῶν σχέσεων. Καὶ ὅμως ἢ συμβίωσις, ἢ συνεχῆς παρατριβή, τῶν ἰδεῶν ἢ ἀνταλλαγὴ ἀμβλύνουσι τὰ πάθη, διασκεδάζουσι τὰς προλήψεις, καταστέλλουσι τὴν ἔχθραν, συγκερῶσι τὰ ἦθη καὶ προάγουσι τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὁμόνοιαν. Ἴδου διὰ τί, ἀφοῦ πολλάκις πρὸς πολλοὺς ἐπανελάθομεν ταῦτα διὰ ζώσης, ὑπετυπώσαμεν καὶ διὰ τῆς γραφῆς, ζητήσαντες νὰ διαλλάξωμεν ὅτι ἐφαίνετο ἀδιάλλακτον. Κατὰ κακὴν ὅμως μοῖραν οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἔχουσι τὸ ἐλάττωμα νὰ κρίνωσιν ἐπιπολαίως, βαρυνόμενοι νὰ εἰσαγάγωσι καὶ τὴν ἄκραν αὐτὴν τοῦ δακτύλου πέρα τοῦ φλοιοῦ.

Ὅτι λοιπὸν δὲν κατορθώθη ἄχρι τοῦδε, ἐλπίζομεν ὅτι θέλει κατορθωθῆ διὰ τοῦ Φιλομουσίου Συλλόγου, καὶ διὰ τοῦτο ἐπικροτοῦντες τὴν ἰδρυσιν αὐτοῦ, εὐχόμεθα αὐτῷ ἐπίδοσιν καὶ μακροβιότητα (4).

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΜΙΚΤΑ.

ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΙ.

Μεταξὺ καὶ ἄλλων τινῶν παραδόσεων καὶ ἐθίμων, τὰ ὅποια ἡ ἑλληνικὴ εὐδωλοκρατεία κατέλειπεν εἰς τοὺς ἐκχριστιανισθέντας Ἕλληνας, εἶναι καὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι δεισιδαιμονίαι, τῶν ὁποίων αἱ περισσότεραι μετηνέχθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς ὀρεινῆς χώρας τῆς Θράκης. Ἄν καὶ αἱ κατὰ καιροὺς συνερχόμεναι σύνοδοι μετ' αὐστηρότητος ἐπετίμων (α) τὰς

(1) Κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας ἡμῶν πληροφορίας ὁ Φιλόμουσος Σύλλογος ἐνήργησε δραστηρίως καὶ εὐδοκίμως καὶ εἰς τὴν προαγωγήν τοῦ ἐθνικοῦ δανεῖου.
(2) Τῆς ἐν Τρούλ. σ' οἰκ. συνόδου καν. 56' καὶ σχ. Βαλασαμῶνος. 54. καὶ τὰ σχ. Ζωναρᾶ Βαλασαμ. καὶ Ἀριστήνου. Πρβλ. Καρθαγ. 56'. καὶ σχ. Ζωγ. καὶ Βαλασαμ.

τοιαύτας δεισιδαιμονίας καὶ ἔθιμα, τῶν ὁποίων τὸ κακὸν φαίνεται, θὰ ὑπερπεπλέοναζεν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ, ὅμως δὲν ἐξέλιπον, πολλοὶ δὲ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων «ἀγνοίας τρόπῳ ἢ ματαιότητος τὰ τῆς» «*δαιμονιώδους πλάνης (6)*» ἐνεργοῦσιν. Ὁ Κοραῆς (γ) εἰς τὴν τότε κατάστασιν τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἐνόμιζε τὴν δεισιδαιμονίαν ὡς χαλινὸν, ὁ ὁποῖος δὲν ὤφειλε τίποτε τοὺς χαλινωμένους, ἀλλὰ δίδει μικρὰν ἀναψυχὴν εἰς τοὺς τιμίους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἤθελον ἀνηλεῶς σπαράττεσθαι καθ' ἐκάστην ἀπὸ τὰ ἀπαιδευτα θηρία ταῦτα, ἂν ἔτρεχαν ἀχαλίνωτα· ὅθεν πρέπει, συμπεραίνει, νὰ μὴ μετακινή τις τὴν δεισιδαιμονίαν ἀπὸ τῶν ἀπαιδεύτων τὰς κεφαλὰς, ὅταν δὲν εἶναι πλέον εἰς ἡλικίαν δεκτικὴν φρονιμωτέρας παιδείας. Ἄν καὶ ἡ νῦν κατάστασις τοῦ ἔθνους δὲν εἶναι κατὰ πολὺ εὐνοικωτέρα τῆς τότε, ὅμως νομίζω ὅτι πρέπει νὰ καταβληθῶσι δραστήρια μέτρα, ἵνα ἀποσκορακισθῶσιν αἱ παράλογοι αὐταὶ ἰδέαι, αἵτινες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γελοῖαι καταντῶσι, καὶ παρουσιάζουσι πολλάκις ἀλόκοτον κρᾶμα χριστιανισμοῦ καὶ πολυθείας. Πρὸς τοῦτο δὲ συνέλεξα τὰς κατωτέρω δεισιδαιμονίας, καὶ παραβάλλων αὐτὰς πρὸς τινὰς τῶν ἀρχαίων, ἐξ ὧν προήλθον, σκοπεῖω ἵνα καταδείξω ἐκείνας μάλιστα, αἵτινες ὡς θρησκευτικὰ ἔθιμα ἐκπαλαθεωροῦμεναι, εἶναι αὐτόχρημα ἀπόρροια τῶν θρησκευτικῶν δοξασίῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἡλικίᾳ.

Ἡ Κορώνη, μάλιστα δὲ ὁ κατὰ τὴν νύκτα κρωγμὸς αὐτῆς, θεωρεῖται ἀπαίσιος καὶ ἄγγελος θανάτου. Ἡ δεισιδαιμονία τῶν ἀρχαίων ἐθεώρει κακὸν τὸν κρωγμὸν τῆς κορώνης, μάλιστα δὲ ὅταν αὕτη ἐπεκάθητο οἰκίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἡσίοδος, ὅστις εἰς τὰ ἔργα καὶ ἡμέρας του μᾶς διετήρησε τὰς διαφόρους γεωργικὰς παρατηρήσεις καὶ δεισιδαιμονικὰς δοξασίας τοῦ αἰῶνός του, συμβουλεύει (δ) τὴν Πέρσην

«Μηδὲ δῆμον ποίων ἀνεπίεστον καταλείπειν
μη τοι ἐφεζομένη κρῶζῃ λακέρυζα κορώνη.»

Οἱ κτύποι τῶν Βαίων. Τὴν πρὸ τοῦ Πάσχα Κυριακὴν, ὅτε διαμοιράζονται δεσμιδὲς βαίων, νομίζουσιν εἰς τινὰ μέρη ὅτι ὅταν γυνὴ ἔγκυος κτυπηθῆ μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ὑπὸ ἄλλης διὰ μιᾶς τῶν δεσμιδῶν τούτων θὰ γεννήσῃ εὐκόλως· ἂν δὲ δὲν εἶναι ἔγκυος καὶ κτυπηθῆ ὅτι θὰ θραυσθῶσι τὰ πινάκια τῆς. Ἡ δεισιδαιμονία αὕτη φαίνεται ὅτι ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἐξῆς παραπλησιοῦ ἔθνους τῶν Ρῶ-

(6) Καν. 56'. τῆς ἐν Τρούλ. συν.
(γ) Ἀπάνθ. 6'. ἐπιστ. Κοραῆ σ. 212.
(δ) Ἡσίοδ. ἔργ. καὶ ἡμ. 744—745.

μίων, τὸ ὁποῖον ἱστορεῖ ὁ Πλούταρχος (ε) ὅτι ἐγένετο κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Λουπερκάλιων (Lupercalia), ἣτις ἐτελεῖτο κατὰ τὰς ἀποφράδας τοῦ Φεβρουαρίου μηνός. (ζ) «Τὰ δέρματα τῶν αἰγῶν» (τῶν σφραγιασθέντων) κατατεμόντες διαθέουσιν ἐν »περιζώσασαι γυμνοί, τοῖς σκύτεσι τῶν ἐμποδῶν» παύοντες. Αἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ γυναῖκες οὐ φεύγουσι τὸ »παῖσθαι, νομίζουσαι πρὸς εὐτοκίαν καὶ κήσιν »συνεργεῖν.» Δὲν εἶναι δὲ καὶ παράδοξον νὰ ἐγένετο τὸ τοιοῦτον καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Λουκαίων, ἅτινα κατέστησεν ὁ Πελασγός, (η) καὶ μετέφερεν ἐξ Ἀρκαδίας εἰς Ἰταλίαν ὁ Εὐκλιδής, ὡς εἰκάζει ὁ Πλούταρχος, (θ) καὶ ἐκ τοῦ Lupercalia μετεφράσθησαν.

Μὴ κόπτειν ὄνουχας Τετάρτην κλ.

Τετράδη καὶ Παρασκευὴ τὰ νόγια σου μὴ κόψης
Καὶ Κυριακὴ μὴ χενισθῆς, ἂν θέλῃς νὰ προκόψῃς.

Τὴν ἱερότητα τῆς Τετάρτης παραδέχεται καὶ ὁ Ἡσίοδος. (ι)

Πρῶτον ἔφη, τετράς τε, καὶ ἐδόμη ἱερὸν ἤμαρ.

Ἡ δὲ ἐβδόμη, ἣτις παρ' ἡμῶν εἶναι ἱερὰ ἕνεκα τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν κρίσιν τοῦ κόσμου (κ) καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, (λ) ἐθεωρεῖτο καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τοικύτη ὡς ἐπέτειος ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀπόλλωνος, (μ) παρὰ δὲ Ῥωμαίοις ἦτον ἀφιερωμένη εἰς τὸν Κρόνον. (ν) Ἐν γένει δὲ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰωσήπου, (ξ) Φίλωνος (ο) καὶ Ἀριστοβούλου (π) καὶ ἔθνη καὶ πόλεις ὄχι μόνον τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τῶν βαρβάρων ἐθεώρουν ἱερὰν τὴν ἡμέραν ταύτην.

Τὸ πλατάγημα τοῦ μήκωνος. Οἱ ἐρώντες, ἡμι-κλείοντες τὴν χεῖρα, ἔθετον φύλλον μήκωνος ἄνω τῆς σχηματιζομένης ὀπῆς, εἶτα ἐπλησσον διὰ τῆς ἐτέρας χειρός· καὶ ἂν τὸ φύλλον διεβρῆγνύετο μετὰ πατάγου, ἐπίστευον ὅτι ἀντερῶντο. (ρ) Οὕτω καὶ ὁ Θεόκριτος παριστᾷ τὸν κωμαστὴν βοσκὸν λέγοντα πρὸς τὴν Ἀμκρυλλίδα·

(ε) Πλουτ. Ῥωμολ. κ.α. σ. 31.
(ζ) Αὐτ. Νομ. 10'. σ. 72.
(η) Πλουτ. Ῥωμ. κ.α. σ. 737. Πρὸλ. Ἀντων. 16'. σ. 921. Iustin. XLIII, 4. 7.
(ι) Ἐργ. καὶ ἤμ. 768.
(κ) Γεν. 6'. 2, 3. Βλ. καὶ ἔξοδ. κ'. 8 καὶ λέ. Ζ. Λευιτ. κγ'. 3. Δευτ. ε. 12 καὶ.
(λ) Ματθ. κη'. 1. Λουκ. κδ'. 1. Μαρκ. ις'. 2 ἰωάν. κ'. 1. Πρὸλ. Α'. Κορινθ. ιε'. 5.
(μ) Ἡσίοδ. ἔργ. καὶ ἤμ. 769.
(ν) Tacit. Hist. βιβλίον V. κεφ. 5.
(ξ) Ἀπίων. Β'. 16'.
(ο) Περὶ τοῦ Μωῦσ. κεσμοπ. λ'.
(π) Παρ' Εὐσεβ. Εὐαγγελ. Προσφ. ΙΓ'. μβ'.

Ἐγνων πρᾶν, ὅκα μοι μεμνημένω, εἰ φιλέεις με;
οὐδὲ τὸ τηλεφίλον ποτεμάξατο τὸ πλατάγημα,
ἀλλ' αὐτως ὁμαλῶ ποτὲ πάχεος ἐξεμαράνθη (σ).

Τοῦτο συνειθίζουσι νὰ κάμνωσιν ὄχι μόνον παῖδες χάριν παιδιᾶς, ὡς σημειοῖ ἐν τῇ Χρυσταλλίδι ὁ κ. Γ. Μαυρογιάννης, ἀλλὰ καὶ πλέον ἡλικιωμένοι, ὅταν συμβουλευόνται τὸ φύλλον περὶ διαφόρων ἀντικειμένων. Μεταχειρίζονται δὲ οὐχὶ μόνον μήκωνος φύλλα, ἀλλὰ καὶ ἄλλων δένδρων, πρὸ πάντων τῆς μωρέας.

Ῥουσαλιού. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ καὶ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου, γίνεται κατ' ἔτος τὴν παρχμονὴν τῆς Πεντηκοστῆς πανηγύρις, καθ' ἣν πᾶσαι αἱ οἰκίαι πρέπει νὰ ἦναι καθαραί, διότι αἱ ψυχαί, αἰτινες ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως (λαμπρῆς) ἐξέρχονται τοῦ ἔθου, τότε πρέπει νὰ ἐπανέλθωσι. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐξῆς δίστιχον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ψάλλουσιν ἐν τῇ πανηγύρει, καταρώμενοι τὸ Σάββατον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἀναγκάζει τοὺς νεκροὺς νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν ἔθην καὶ νὰ μὴ μένωσιν ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν συγγενῶν τῶν·

Ὅλα τὰ Σάββατα νὰ πᾶν καὶ πίσω νὰ γυρίσουν (τ)
Τοῦ Ῥουσαλιού τὸ Σάββατο νὰ πᾶν νὰ μὴ γυρίσῃ (υ).

Ἀποσπῶμεν ἐνταῦθα τὰς πρώτας τροφὰς τοῦ πλήθους ποιήσεως ποιηματίου τοῦ ἀτυχοῦς νέου Δημοσθένους Βαλαβάνου «Ὁ τάφος τοῦ Κλέπτου (φ)» τὰς ὁποίας ἀναγνόντες τὴν Εὐτέρπην εἶχομεν ἀντιγράψῃ, διότι περιέχουσι περιγραφὴν τῆς πανηγύρεως ταύτης ζωγραφικωτάτην·

Κούφια πέτρων τουρέκι' ἀπ' ἀνάρια
Καὶ ἔς τοῦ Σίρτσι τῆς βάρης βούζου
Μαζεμμένα εἶν' ἐκεῖ παλλικάρια
Ποῦ τὰ πύκα βογῶνε καὶ τρίζου.

Ἀπὸ ξένα λημέρι' ἀνταμώνου
Ἐρμουκῆσι δλόγαντο βάρης
Ἐν ἑνα μνημα βαγιάλαρα στρώνου
Κι' ἀνδρείας λέγουν τραγούδια καὶ μάχη.

Χύθη ὁ ἥλιος· ἡ πάχη διαλυεῖται·
Ἡ αὐγὴ ὡς τὴ νεότη γελᾷ.
Ἐάν πουλιού ξερισμάδ' ἀγροικίεται,
Εἰς τὰ φύλλα τ' ἀέρι ἂν περνᾷει.

Σὲ δροσιάς ψιλᾶς στάλας σκορπιῶταν
Μι' ἀντιλιάδα σὲ μύριας· κ' ἀγνάντια
Ἄν ἡ χλόη σὲ φύσημα σιῶταν
Λέγεις χίλια νὰ τρέμαν διαμάντια.

(φ) Χρυσταλ. Β'. φυλ. 48. (σ) Θεοκρ. Γ'. 28. (τ) Ἄλλ. καὶ νὰ μεταγυρίσουν. (υ) Ἄλλ. νὰ μὴ μεταγυρίσῃ. Ἄλλὰ προετιμήμεν καὶ ἐν τοῖς δύο τούτοις στίχοις τὴν ἄλλην φωνήν, διότι οὕτω συνηθέστατον εἰς πολλὰς φράσεις ἀπαγῶγται. (τ) Εὐτ. ς' φ. 3.

Ξενοιαστὰ τὰ κλεφτόπλα πηδᾶνε
Τὸ λιθάρι ἄλλοι βίχουσι σιμά τους
Ἐ τ' ἀργυρᾷ τους τσαπαρῆζια βροντᾶνε
Τὰ χρυσὰ κρεμαστὰ χαϊμαλιά τους.

Ῥουσαλιού ἐξημέρου μέρη
Ποῦ ἔς τὸ κάτω ἡ ψυχὴς κόσμος κλειένται.

Ἐκεῖ ἀκούς τὸ τουφέκι νὰ πέφτῃ
Νὰ βογκοῦν βεμματιῆς ἔς τὴ βοῆ του.

Εἰς τινὰς μύθους τῶν ἀρχαίων εὐρίσκουμεν ἐπιστροφὰς τῶν ψυχῶν ἐκ τοῦ ἔθου. Ὁ Ἡρακλῆς ἀναβιβάζει τὸν Θησέα (γ), τὴν Ἀλκυστιν (ψ), ὁ Ὀρφεὺς τὴν Εὐρυδίκην (ω), καὶ ὁ Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης ἐναλλάξ ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐπέστρεφον εἰς τὸν κόσμον (αα), καὶ ἄλλοι περὶ ὧν θὰ πραγματευθῶμεν ἐκτενέστερον ἐν τῷ περὶ Χάρωνος ἄρθρῳ.

Ἴσως ἡ πανηγύρις τοῦ Ῥουσαλιού εἶναι τὰ Ῥουσαλία, πανηγύρις γινομένη κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Βαλσκμῶνος, «μετὰ τὸ Ἅγιον Πάσχα, ἀπὸ κακῆς συνηθείας ἐν ταῖς ἔξω χώραις» (ββ). Ἡ πανηγύρις αὕτη κατὰ τὸν αὐτὸν ἦτον ἀλλόκοτος καὶ ὁμοιάζε πρὸς τὰς Καλάνδας τῶν Ῥωμαίων.

Τὸ καινούργιον φῶς. Τὸ ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Ἀναστάσεως ἀναφθὴν φῶς, προσπαθοῦσιν, ἀνάπτοντες τὸν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων εἰκόνων καιόμενον λύχνον, νὰ τὸ διατηρῶσιν ἄσβεστον μέχρι τῆς Ἀναλήψεως. Ἄγνοῶ ἂν πρέπει νὰ κατατάξωμεν μετὰ τῶν δεισιδαιμονίων καὶ τοῦτο· ἐνθυμίζει ὅμως τὸ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης ἐν Μαντινείᾳ διατηρούμενον ἄσβεστον πῦρ (γγ), ὡσαύτως καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς (δδ), καὶ ἐν Ἀθήναις (εε), καὶ τὸ ἐν Ῥώμῃ τῶν ἐστιᾶδων.

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

N. F. ΠΟΛΙΤΗΣ.

ΣΤΙΧΟΙ

γινόμενοι εἰς τοὺς 4707, ὅταν εὐγήκεν
ἕνα νέον νησι εἰς τὴν Σαρτορίνην
εἰς ταῖς 12 Μαΐου.

1 Σήμερον ἐβουλήθηκα νὰ γράψω νὰ ποιήσω
νέον Νησι πῶς εὐγήκε, λοιπὸν θέλω ν' ἀρχίσω.

(γ) Πρὸλ. Πλουτ. Θεσ. λέ. (ψ) Εὐριπ. ἐν Ἀλκιστ.—Εὐσταθ. εἰς Οἴμ. Β'. 715. Ἀπολλοδ. Α'. Θ'. 13 (ω) Πλουτ. Θ'. λ'. 3. Ἀπολλοδ. Α'. γ'. 2. (αα) Λουκ. Νεκρ. διαλ. 4. Πρὸλ. Ὀδὴλ. 22. (ββ) Βαλσκμ. ἐξηγ. εἰς 56'. καν. τῆς ἐν Γρούλλφ συνόδου. (γγ) Πλουτ. 4. θ'. 1. (δδ) Πλουτ. Νομ. θ'. πρὸλ. αὐτ. Ἀριστ. κ'. (εε) Αὐτ. καὶ ἄλλ. (ζζ) Πλουτ. αὐτ. Ῥωμ. κδ'. Καμιλ. κ'. Διον. Ἀλικαρν. Ῥωμ. ἀρχαιολ. Α'. 76—Β'. 64 καὶ ἄλλ.

2 Εἰς τοῦ Μαΐου ταῖς δώδεκα δευτέραν τὴν ἡμέρα,
ἀνάμεσα στὰ δύο νησιά ἐφάνηκε μιὰ ξέρα.
3 Θωρῶντας τὴν ἀπ' τὰ Φηρὰ, πῶς σουβερταρισμένον (1)
καίτι μετροῦν βέβαια ἡ τάχα βουλισμένον.
4 Καὶ παρευθὺς φωνάζουσιν ἄς πάγωμεν νὰ δοῦμεν
τί εἶναι αὐτὸ ποῦ φαίνεται, ἄς μὴν ἀργοποροῦμεν.
5 Ὅθεν πηγαίνουσι κεῖ σιμὰ βλέπουσι καὶ κοκκινίζει
ὡσάν καμίνι πύρινον νὰ ἀφτῇ τὸ ἀρχίζει.
6 Τοῦτο θωρῶντας στὰ Φηρὰ, λέγουσι διὰ νὰ γλυτώσουσι,
ἄνθρωπ' ἄς τρέξουσι γλίγωρα, εὐθὺς ἄς προβοδώσουσι (2).
7 Ἦγάουσι τριγύρου καὶ θωρῶν θόμπην (3) παραμεγάλῃ
ποῦ δὲν εὐρίσκατο ποτὲ εἰς τόπον κάμμιτ' ἄλλη.
8 Ὅλοι πολλὰ τρομάξασαι, ὅλοι παραπαρθῆκαν.
Κ' ἀπ' τὴν πολλὴν παράπαρσιν εἰς τὰ Φηρὰ στραφῆκαν.
9 Καὶ ἤρχισαν νὰ μάς εἰποῦν τέτοιαις λογιῆς χαμπάρι (4)
Ἐκλαίαν καὶ ὠδύροντο λακτίζοντας ὡς ψάρι.
10 Μᾶς εἶπαν ὅσα εἶδασαι, καὶ πῶς ἐφοβηθῆκαν,
καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸ νησι ἐπάνω δὲν εὐγῆκαν.
11 Μετὰ τὸ γεῦμα πάγουσιν ἀπὸ τὸ κάστρον κάτω
μὲ μιαν βάρκαν νὰ ἰδοῦν ἐκεῖνο ποῦ γεννᾶτο.
12 Ἀρχοντες μὲ τοὺς ἱερεῖς μέσα στὴν βάρκα μπῆκαν,
καὶ ἀριβάροντας (5) ἐκεῖ, παρευθὺς ἔξω βγήκαν,
13 Μὲ περισσὴν εὐλάβειαν, κ' ὅλοι συντετριμμένοι
εἰς τὸ νησι εὐγήκασαι κατασυγχωρημένοι.
14 Κ' εὐγῆκαν γαδουρόποδα, φρούσαις ἕνα γομάρι,
στὴν ἐξουσίαν καθενὸς τὰ θούλεται νὰ πάρῃ.
15 Γύρου τριγύρου στὸ νησι τρεῖς ζαλισάδαις (6) ἔχει,
ὡσάν λαδιὰ ἐφαίνετο, καθ' εἰς ἄς τὸ κατέχη.
16 Ἡ δυσωδία κέρατος καὶ δειάφης δὲν σχολάζει,
παντοεινὰ ἡ θάλασσα σαλεύει, κ' ὅλο βράζει.
17 Ἐκ τοῦτ' ὁ κόρφος γίνεται πρᾶσινοσ ὡς χορτᾶρι,
στὴν ξερ' αὐτὴν δὲν φαίνεται ποτὲ κἀνένα ψάρι.
18 Τρομάρα εἶν' νὰ τὴν θωροῦν, καὶ νὰ τὴν διαπεράσῃ
κἀνένα δλιγόκαρδος πάντα θέλει τρομάξει.
19 Θαῦμα μεγάλο τὸ χουσι καθημερινὴν ἡμέραν
πῶς πάγουσι εἰ καστριανοὶ σιμα σ' αὐτὴν τὴν ξέραν.
20 Τὴν πρώτην δευτεροουλιού (7) ἡ θάλασσα ἀρχίζει,
ἐκεῖ ποῦ ἦτον κόκκινη, ἄσπρη νὰ καταντῆξῃ.
21 Λέγουσι κοινῶς πῶς ἦτονε ἐκεῖνο ποῦ ἀφρίζει
ἡ διαίτη τῆς κολάσεως, τίς ἄνθρωπος δὲν φρίζει;
22 Κ' ἐκεῖ ποῦ βράζ' ἡ θάλασσα ἰδοῦ ὅπου γεννᾶται
πάλιν ἄλλο ἕνα νησι, καθ' ἕνας ἄς ξεσπάται.
23 Σταῖς πέντε δευτεροουλιού ἄπαξ ἀντιφανίζει,
ὅλοι μαζί τὸ εἶδαμεν τὸ νησι πῶς καπνίζει.
24 Φόντος (8) πῶς δὲν εὐρίσκαται πολλοὶ τὸ μαρτυροῦσι
ψαράδες ἀξιοπίστοι, καὶ τὸ ὁμολογοῦσι.
25 Σ' αὐτὸ ψάρι εὐρήκασαι, μ' ἀλήθεια βρωμισμένα,
ἀμὴ κανεὶς δὲν τὰ τρώγῃ, διατ' ἦταν ψοφισμένα.
26 Μεγάλον φόβον ἔδωσαν ὁ καπνὸς ποῦ ἐφάνη,
καὶ τὸ νησι ποῦ νέβαινε, κ' ὁ ταραμὸς ποῦ κάμνει.
27 Πολλοὶ ἐταίμασθήκασαι νὰ φύγουσι νὰ μισαέουσιν,
ἀπὸ τὸν φόβον τὸν πολὺν πάγουσι νὰ ταξειδέουσιν.
28 Ἀλλ' ὁ βορέας δυνατὸς, δὲν ἔμποροῦν νὰ περάσουν
ἐκεῖ ποῦ ἐστοχάζοντο, κ' ἔρχεται τῶν νὰ σκάσουν.

(1) Ἡ λέξις ἰταλική—ἀναποδογυρισμένον.
(2) Ἄς σπεύσωσιν. Ἴσως ἐκ τοῦ προοδίου.
(3) Σκότος. Ἀλλαχοῦ λέγεται θαμπάδα καὶ θομπάδα.
(4) Τουρκικὴ—εἰδησις.
(5) Ἰταλική—εὐθάνοντες.
(6) Ὁ Κ. Δεκτιγάλλας φρονεῖ ὅτι τὸ ζαλισάδαις εἶναι ἰσοδύναμον τοῦ ζαλαί· τούτου ὅμως τεθέντος ἡ ἔννοια διαστρέφεται, διότι πῶς συμβιβάζονται πρὸς τὴν διαφανῆ κατάστασιν τῆς θαλάσσης, ἣν ἀμέσως εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ στίχου (ὡσάν λαδιὰ ἐφαίνετο) δεικνύει ὁ στιχογράφος; Ἴσως ἄρα γραπτῶν «ζαλισάδες» ἐκ τοῦ «ζαλίζω» τῆς λαλομένης, ἴσου πρὸς τὸ λάμπω, στίχ. 22.
(7) Δευτεροουλιός, ὁ Ἰούλιος μῆν, πρὸς διάκρισιν τοῦ Ἰουνίου, ὅστις καλεῖται Πρωτοουλιός.
(8) Ἰταλική—μυχός, στίχ. 24.

29 Εἰς τοῦ Ἰουλοῦ ταῖς ἐνὶ ἑλίοι τὸ μαρτυροῦσι
 πῶς ὀλιγόταυσ' ὁ καπνὸς, μὲν' τὴν φωτιὰν θεωροῦσι.
 30 Ὅλοι μαζῆ τὴν εἶδαμεν πῶς ἄφτει μᾶλλον βράδου,
 ὡς τὶ τρομάραν ἔδωσαν αὐτ' ἡ φωτιὰ τοῦ ἄδου.
 31 Σταῖς ἐκκλησιαῖς ἐμβαίνουσι διὰ τὸ παρακαλοῦσι
 τὸν παντοδύναμον Θεόν, μὴ τύχη καὶ χαθοῦσι,
 32 Τί τέρας μεγαλύτερον, θάλασσα νὰ γεννήσῃ;
 πῶς δὲν λολένεται ὁ νοῦς; πράγματα ἔξω φύσει!
 33 Νησιὰ νὰ βγένουν φοδερὰ, μ' ἀφρούμεναις σαῖταις,
 νὰ ξεφουτρώνουν ἀπ' τὴν γῆν, σὰν βγαίνουν οἱ μανῆταις;
 34 Σταῖς δεκατρεῖς τοῦ Ἰουλοῦ ἰδοὺ ὅπου ἀρχίζει
 βρῶμα νὰ βγαίν' ἀπ' τὸ νησί, περίσσα νὰ καπνίξῃ.
 35 Κ' ἐκεῖ ποῦ ἔφθαν' ὁ καπνὸς πολλὴν φθορὰν μᾶς φέρνει,
 στὰ δένδρα καὶ στ' ἀμπέλια μᾶς, πολλὰ μᾶς τὰ ξεραίνει.
 36 Σταῖς δεκαεὶς τοῦ Ἰουλοῦ πάλιν κατασχολάζει
 ἡ βρῶμα κ' ἔλος ὁ καπνὸς, ὀλίγον τὸν εὐγάζει.
 37 Καὶ εἰς ταῖς εἴκοσι ἑπτὰ μικροὶ τρανοὶ γροικοῦσι,
 ὅτι βροντοῦσιν τὸ νησί, ἔλοι τὸ μαρτυροῦσι.
 38 Σὰν κομματιαὶ (1) ἐφραίνετο, σὰν ἤθελε συμπαράρει, (2)
 πλὴν κακὸν τι δὲν ἔφερε μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν χάρι.
 39 Καὶ ἐρχομέν' ἡ κομματιαὶ, μέγας καπνὸς ἐθαίνει,
 καὶ μὲ ὀλιγωρότητα στὰ νέφαλα πηγαίνει.
 40 Πέτρας ἔρριπτε φοδερᾶς, εἰς τὰ ψηλὰ πηγαίνουν,
 καὶ ὡσὰν τῆσαις προσβολαῖς ἀπ' τὸ νησί ἐθαίνουν.
 41 Σταῖς εἴκοσι τοῦ Σεπτεμβρίου μέγας κτύπος ἐγέννη,
 κ' ἀπὸ τὸν κτύπον ἔμειναν οἱ οἶκοι ἀναφωγμένοι.
 42 Ἀπὸ τὸν τόσον βροντισμὸν ἔλοι παραπαρῆκαν,
 σὸν παντοδύναμον Θεόν ἔλ' ἀπτερωθῆκαν.
 43 Πολλαῖς πολλόταταις φοραῖς ἔβρεχε πολλὴν ἄμμο,
 φιλότατη σὰν μπουρπούρας, (3) καὶ τὴν ἔρριπτε χάμο.
 44 Ἀπὸ ἐκεῖ γροικοῦντανε παιγνίδια νὰ σονάρουν (4)
 Ντρομπέταις, (5) λίραις καὶ βιολιά τὸν ἄνθρωπ' ἀλλεγρᾶ-
 ρουν. (6)

45 Ὁ βροντισμὸς ὁ τρομερὸς γροικᾶται στὴν Ἀνάφη,
 ἀκόμη καὶ στὴν Ἀμοργόν, καὶ βρῶμα ὡσὰν δειάφη.
 46 Τὸ δὲ νησί π' ἀνέθηκε πέντε μίλια γυρίζει,
 τὸ ψιλωμά του φοδερὸν τίς ἄνθρωπος δὲν φρίζει;
 47 Καὶ εἰς τὴν μέσην τοῦ νησιοῦ ἐβγήκε μιὰ μινιέρα, (7)
 ὅπου ἀνάπτει πάντοτε νόκτα καὶ τὴν ἡμέρα.
 48 Σταῖς εἴκοσι τρεῖς τοῦ Σεπτεμβρίου πάγουν διὰ τὸ ἰδοῦσι
 ἂν μεγαλύτερη τὸ νησί, νὰ ἔλθουν νὰ μᾶς ποῦσι.
 49 Ἢ πίσσα ἔλη τοῦ βαρκοῦ λύει καὶ ἀπομένει
 κατάσπρη στὰ σανίδια τῆς, καὶ στὰ Φηρὰ ἐμπαίνει.
 50 Καὶ εἰς ταῖς εἴκοσι ἑπτὰ Νοέμβριου φορτζάρει, (8)
 κομματιαῖς ἀναριθμηταῖς ἀσχόλαστα συμπαράρει.
 51 Ὁ βροντισμὸς ὁ τρομερὸς κάμνει ν' ἀνατριχιάξῃ
 τὸν ἄθλον ἀμαρτωλῶν, τὸν Θεὸν νὰ λογιᾶξῃ.
 52 Πολλαῖς φοραῖς ὁ οὐρανὸς ἔλαμπε σὰν καντήλι,
 καὶ ἔτρεχεν ὁ ἥλιος καθαρὸς ν' ἀνατείλῃ.
 53 Κ' ἐκεῖνος δὲν ἐπρόβαινε σὰν ἦτον μαθημένος,
 διατὶ ἀπὸ τὸν καπνὸν ἦτονε σκαπασμένος.
 54 Κ' ἐμεῖς μεγάλην π'ιθυμιὰν εἶχομεν νὰ τὸν δοῦμεν
 καιρὸς χειμῶνος ἦτονε, διὰ τὸ νὰ ζεσταθοῦμεν.
 55 Σταῖς εἴκοσι τοῦ Φλεβριοῦ ἔρριψεν ἕνα κόλπον, (9)
 μὲ πέτρας μεγαλύτεταις, ὡς δύο μίλια τόπον.
 56 Νομίξ' ὁ πλια' πιτῆδειος γραφείας νὰ μὴ σῶνῃ
 τὰ ἄσα βλέπομεν ἡμεῖς ἀξίως νὰ τυπῶνῃ.

(1) Ἐκπυροσκόρησις τηλεβόλου. Ἴσως ἐκ τοῦ κομμῶς.
 (2) Ἴταλ.—ἐκπυροσκορεῖται.
 (3) Ἴταλ. burbero—πυρῆτις.
 (4) Ἴταλ.—νὰ ληξῶσι.
 (5) Ἴταλ.—σάλπιγγες.
 (6) Ἴταλ.—εὐφραίνουσι.
 (7) Ἴταλ.—ὀπόμενος.
 (8) Ἴταλ.—μεθ' ὁρμῆς ῥίπτει.
 (9) Ἴταλ.—βολήν.

57 Εἰς ταῖς ἑκτὸ τοῦ Σεπτεμβρίου ἔπαυσε τὸ νησί μας,
 ἄκραν χαρὰν ἀπέδωκε ψυχῇ καὶ στὸ κορμὶ μας,
 58 Ὅπου ἔφτε (10) χρόνους τέσσερεις νόκτα καὶ τὴν ἡμέρα,
 ἀκόμη μῆνης τέσσερεις γαλήνη καὶ μ' ἀέρα.
 59 Ἀνάφτ' ἀκόμη σιγανὰ, μὰ ὀλιγοστὰ καπνίζει,
 ἴλιος καπνὸς σὰν καταχνιὰ στὰ ὕψη του βαδίζει (11).

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

Ὁ θάνατος ἀφῆρπασε καὶ τὸν Γεώργιον Κοζά-
 κην Τυπάλδον, οὐδὲν ἦττον γνωστὸν τῶν ἄλλων ἐ-
 πιστήμων ἀνδρῶν, τῶν ὁποίων προαφηγγεῖλαμεν τὴν
 ἀποβίωσιν. Καὶ ὡς συγγραφεὺς, καὶ ὡς θεμελιωτῆς
 τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, καὶ ὡς σοφὸς ἐκδότης τῶν
 γνωστῶν μεταφράσεων τοῦ Γαλανοῦ, ὁ Γ. Τυπάλ-
 δος ἐτίμησε τὸ ἔθνος εἰς ὁ ἀνήκε. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ
 ἔθνος, ἀμείβον τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ, οὐ μόνον ζῶντα ἐ-
 τίμησε διὰ τε θέσεων ὕψηλῶν καὶ παρασῆμων, ἀλλὰ
 καὶ ἀποθνήσκοντα μνημονεύει μετὰ πόθου. Ἰπῆρξε
 δὲ καὶ χρηστὸς πολίτης, χρηστὸς σύζυγος καὶ πα-
 τῆρ, καὶ χρηστὸς φίλος.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ι Σ .

Ἐν τῷ ΙΖ' τόμῳ τῆς *Πανδώρας*, ἐν σελ. 347—
 352, εἶπομεν ποῖα ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἑλληνικὴ ἐφη-
 μερίς, προσθέντες καὶ τινὰς εἰδήσεις περὶ τῶν ἐκδο-
 τῶν αὐτῆς, τῶν ἀδελφῶν Μαρκιδῶν Πουλίων' ἠγνο-
 οῦμεν ὅμως τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν πατρίδα. Σήμερον
 δὲ, ἐπεξερχόμενοι τὸν Θ' τόμον τοῦ ἀνα χείρας
 περιοδικοῦ, ἀνέγνωμεν τὴν ἐπιγραφὴν βιβλίου τυ-
 πωθέντος παρ' αὐτῶν τούτων τὸ 1792 ἔτος (ἦτοι
 πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἐφημερίδος), ἐξ ἧς φαίνεται
 ὅτι ἦσαν ἐκ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Σιατιστῆς. (*Βιβλιακὰ*
 σελ. 483, § 62.) Καὶ τοῦτο τὸ πόνημα ἦτο ἄγνω-
 στον τῷ Κ. Παπαδοπούλῳ Βρετῶ.

(10) Ὅπου ἔφτε—τὸ ὅποιον ἦναπτε.

(11) Οἱ ἀνωτέρω στίχοι ἐστάλησαν παρὰ τοῦ ἡμετέρου σοφοῦ
 καὶ φιλοπόνου συνεργάτου Κ. Ι. Δεκιγιάλλα, ἀντιγράφαντος
 αὐτοὺς ἐκ τοῦ πρωτοτύπου χειρογράφου καὶ τηρήσαντος ἀκρι-
 βῶς τὴν αὐτὴν γραφὴν. Καθὰ δὲ βεβαιῶται ἀερμηνευθεῖται λέ-
 ξεις εἰσι καὶ σήμερον ἐν χρήσει ἐν Θήρῃ, πλὴν τῆς «μπουρ-
 πούρας.» Ὁ Κ. Δεκιγιάλλας φρονεῖ ὅτι ὑπῆρχε καὶ συνέχεια
 ἡμεῖς ὅμως, παραβαλόντες τὴν περιγραφὴν πρὸς τὴν ἰταλιστὴ
 γενομένην περὶ τοῦ αὐτοῦ συμβεβηκότος ὑπὸ τοῦ αὐτόπλου Ἀν-
 tonio Delenda di Gaspari, τὴν δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ Λεοβόικου.
 Ρὸς τὸ 1840 ἔτος (*Keisen auf den griechischen Inseln* κλ.
 τόμ. α. σελ. 197—202) νομιζομεν αὐτὴν πλήρη.